

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

×

Nro 23 • Perjantaina 23. marraskuuta 2007

58. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 22 %)

Elisenvaaran yhteiskoulu perustettiin Kurkijoen Elisenvaaraan 80 vuotta sitten. Erinäisten lopettamisten, evakkoon lähtöjen, uudelleen perustamisten jälkeen se aloitti toimintansa 1.9.1948 Karinaisten Kyrössä sillä paikalla, missä se 80-vuotiaana viime lauantaina järjesti kaikkien aikojen juhlasa. En tiedä, paljonko koululla mahtoi päivän aikana kaiken kaikkiaan ihmisiä käydä, mutta juhlasali oli täynnä sekä päiväjuhlassa että iltajuhlissa. Heidän lisäksi koululla kävi vielä muita vierailijoita.

Juhlapuhuja taiteilijaprofessori Heljä Liukko-Sundström (oik.) istui juhlasalissa koulun opinto-ohjaajan Tarja Rauta-Kiiskin (kesk.) ja Marjo Saarelan (vas.) kanssa.

Ennen varsinaisen päiväjuhlun alkua Elisenvaaran koulun rehtori Mika Virtanen, lukion rehtori, sivistysjohtaja Heikki Vainio ja sivistyslautakunnan puheenjohtaja Juha Lehtinen ottivat juhlasalissa onnittelevaa vastaan. Ensimmäisiksi onnitelijoiksi ennättivät Kurkijoki-Seuran, Kurkijoki-Säätiön ja Kurkijokelaisen edustajat Sakari Karsila, Pertti Hartikka, Pirkko Riikonen ja Raija Hjelm. Mukana oli myös lahjan ideoinut Kari Rahiala, joka sen myös esitteli.

Yhteinen lahja oli opetustarkoitukseen suunniteltu Mikael Agricola -julistesarja ja oheiskirja. Kurkijoki-Säätiö luovutti muistoksi uudehkon pöytästandaarin.

Koulun kirjastoon oli historianopettajan johdolla pystytetty koulun historias-ta kertova näyttely. Mukana olivat myös samat esineet kuin Kurkijoki-museolla viime kesänä. Lisäksi oli löydetty paljon muuta näytteille asetettua. Myös Kurkijoki-Säätiöllä ja Kurkijokelaisella oli näyttelyhuoneessa oma esittelypöytänsä.

Niin sanottuun pikkusaliin eli pieneen voimistelusaliiin oli koottu oppilaiden taide- ja käsityönäyttely. Eräässä luokahuoneessa esiteltiin koulun kansainvälisyyttä. Toiseen luokkaan oli pystytetty non-stop-pyörinyt luokkakuvanäyttely.

Monipuolinen ohjelma

Kun päiväjuhla alkoi, aurinko paistoi niin tutuksi tulleista suurista ikkunoista. Myös juhlijoiden kasvot paistoi päivä. Iloinen puheensorina täytti juhlasa-

Elisenvaaran koulu juhli näyttävästi

lin, kun kantelista, musiikintohtori Arja Kastinen aloitti soittonsa lattialla kyykyssä ollen. Pian yleisö huomasi hennon kanteleen äänen ja hiljensi kuuntelemaan taiturin soittoa.

Seuraavana vuorossa oli vähän jyrkempää soitantaa. Pöytyäläinen vaskipuhallinkviintetti Ytybrass esitti johtajansa Matti Laihon koulun 70-vuotisjuhlaan säveltämän Elisenvaaran koulun kunniamarssin. Marssi täytti siis samassa tilaisuudessa 10 vuotta.

Rehtori Heikki Vainion tervehdyssanat ja Kurkijoki-Säätiön tervehdyksen esittäneen Pertti Hartikan puhe ovat toisaalla lehdesämme. Elisenvaaran koulun ja lukion yhteinen kuu-ro lauloi laulut Ohkiittävää ja englanniksi Finlandia-hymnin.

Tieto on vain tietoa

Juhlapuhuja taitelijaprofessori Heljä Liukko-Sundström on käynyt Elisenvaaran yhteiskoulua vuosina 1951-1955, jolloin koko sisarusparvi on eronnut koulusta ilmeisesti perheen muuton vuoksi. Koulun matrikkeli kertoo edelleen, että Heljä Liukko oli saanut useita palkintoja piirustuksessa ja maalauksessa koulun kulttuurikilpailuissa.

Juhlapuheessaan, jonka professori Liukko-Sundström piti räiskyvään ja vapaaseen tyyliinsä puhuja-

pöntöstä mutta ilman mitään papereita, hän kertoi, että koulu oli jo hänen aikanaan hyvässä maineessa. Siitä syystä heidänkin äitinsä, joka oli opettaja, lähetti lapsensa aina Mynämäeltä asti Elisenvaaran yhteiskouluun. Koulu oli myös taiteeseen suuntautunut. Professorin mielestä koulussa elää ”salaperäinen tunne”.

Liukko-Sundström on onnellinen kahdesta valinnastaan: siitä, että hän kävi oppikoulunsa juuri Elisenvaaran ja Taideteollisen korkeakoulun ns. Ateneumin, jossa myös oli sama ”salaperäinen” henki. Hän ei menestynyt koulun tietopuolisissa aineissa kovin hyvin, sillä hänellä nousi

kulttuurissa menestyminen ns. hattuun. Hänen opettajansa olikin sanonut, kun antoi hänelle neljä nelosta todistukseen, että se johtui em. hattuun nousemisesta.

Heljä Liukko-Sundström on sitä mieltä, että tieto on vain tietoa. Vasta kun lapsi sisäistää sen tiedon, hän on todella oppinut ja sivistynyt. Hän on huomannut, että taidemaailma on jäänyt urheilun jalkoihin, eikä lapsilla enää ole toiveiden maailmaa. Ennen vanhaan köyhätkään eivät olleet köyhiä, jos heillä oli toiveiden maailma. Mutta myös sen hän on oppinut, ettei mikään hyvä synny nopeasti.

Juhlapuhuja oli erittäin tyytyväinen käytyään kat-

**Sivuillamme
TÄNÄN mm.**

Adventtiaika 3
Antti Kiiskin hautajaiset 4
Elisenvaaran koulun juhlat 5-7
Häyhät kotiseutumatkalla 8
Heikinmaa: Sota-aika, osa 4 9
Räsäset Kurkijoella, osa 4 10-11
Vaarin kanssa Kurkijoella 12

Toimitus on kiinni 1.11.-9.12.

Seuraavat Kurkijokelaiset ilmestyvät
14.12. (joulunumero), 28.12.2007, 11.1.2008,...

sastamassa koulun oppilaitten taidenäyttelyn, sillä hän toivoo, että koulusta tulisi lisää opiskelijoita Taideteolliseen korkeakouluun. Aina kun uusia oppilaita on valittu, hän kysyy, onko näiden joukossa yhtään Elisenvaaran koulua käynnyttä. Lopuksi hän totesi, että hän oppi Elisenvaaran avoimeksi ja sen, että kannattaa pyrkiä hyväksi ihmiseksi.

Ajankuvia koulunkäynnistä

Elisenvaaran koulun ja lukion oppilaat olivat tehneet ja esittivät ”A-sonaatti kahteen ääneen...” -nimisen kuvaelman koulunkäynnin arjesta kaikilta kahdeksalta vuosikymmeneltä. Hyvin sopivat villasukat sekä esiliinat ja huivit koulun alkutaipaleelle. Pappin ja kanttorin vetämä aamuhartaus hitaine virrenveisuineen tuntui oppilaita pitkäväteiseltä. Evakkoon piti lähteä 1940-luvulla, haluttiinpa tai ei.

Voimistelunopettaja ja tamburiini sekä nykyihmisen silmissä hauskanäköissä voimistelupuvuissa venyttelevät ja ”liitelevät”

koulutyöt kuuluivat liikuntatunnille olennaisesti 1950-luvulla, myös osittain 1960-luvulla. Mitä lähemmäksi nykyaikaa saavuttiin, sitä tutummiksi myös ajankuvat tulivat. Moderni musiikinopettaja toi 1960-luvun oppitunnille Beatles-musiikin. Myös Abba, Michael Jackson ja punk-musiikki kaikui kuvaelman edetessä kohti 2000-lukua.

Entinen Elisenvaaran lukion oppilas HuK Anne Perämäki esitti yksinlaulua pianisti Henriikka Kosken säestämänä. Hän esitti laulun Joseph Haydn’in Merneidon laulun englanniksi, Gabriel Faurén sävellyksen Au bord de léau (Veden äärellä) ranskaksi ja Leevi Madetojan Yrtit tummat suomeksi.

Heljä Liukko-Sundström ja moni nykyisin koulun henkilökuntaan kuuluva, entinen lukion rehtori Anneli Rantala-Loikkanen sekä sivistyslautakunnan puheenjohtaja Juha Lehtinen saivat Elisenvaaran koulun pöytästandaarin merkittävästä panoksesta koulun hyväksi. Henkilökunnalta ”vaaditaan” noin kymmenen vuoden työura, jotta standaarin saisi. Myös Heikki Vainio sai yllätykseksensä vastaanottaa standaarin.

Päiväjuhlun päätössanat lausui sivistyslautakunnan puheenjohtaja Juha Lehtinen. Lopuksi laulettiin yhteisesti Karjalaisten ja Varsinaissuomalaisten laulut. Sen jälkeen juhlaväkeä odottikin ruokasalissa upeasti katetut kahvipöydät karjalanpiirineen, pullineen, pikkuleipineen ja täyttekakkuineen. Iloinen puheensorina täytti myös ruokalan, kun entiset kuulotoverit tapailivat toisiaan pitkien aikojen jälkeen.

Raija Hjelm

”A-sonaatti kahteen ääneen...” eli ajankuvia koulunkäynnin arjesta eri vuosikymmenten varrelta. Tässä 1950-luvulta tyttöjen voimistelutunti. Opettajalla oli tamburiini, ja kaikki näytti kovin tutulta myös 1960-luvulla koulua käyneen mielestä.

Armas juhla-kausi

Elisenvaaran koulun 80-vuotisjuhla on ohi. Hyvä mieli juhlasta jäi. Koulun opettajille ja oppilaille sekä juhlatoimikunnalle tuhannet kiitokset. Kyllä huomasi, että juhlan eteen oli tehty paljon sekä suunnittelua että käytännön työtä. Uskon vahvasti, että kaikki työ on ollut kannattavaa: koulun yhteishenki on takuulla vahvistunut entisestään. Kannattaa kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että jokainen, ihan jokainen osallistui jollakin tavalla. Ne oppilaat, joita ei näkynyt koululla varsinaisena juhlapäivänä, olivat tehneet osuutensa jo ennakkovalmistelujen aikana.

Sain koulun ensimmäisen opettajan ja johtajan Saimi Sorri-Hukkasen tyttäreltä Helli Mattlarilta tällä viikolla kirjeen. Hän on käynyt Elisenvaaran yhteiskoulua jo Kurkijoella ja osallistunut jokaiseen koulunme tasavuotisjuhlaan aina 1950-luvulta lähtien. Hän lopetti tästä juhlasta kertovan kirjeensä: "Voi että oli Elämäni Jubileumi!" Voin sydämeistäni yhtyä hänen ylistykseensä.

Juhlakausi jatkuu, sillä viikon päästä alkaa advent-

tiä, jolloin alamme valmistautua vuoden ehkä suurimpaan juhlaamme, joulun. Noin kahden viikon kuluttua juhlimme isänmaamme itsenäisyyden 90-vuotispäivää. Noin 2 000 "onnekasta" on jälleen kututtu Tasavallan Presidentin vastaanotolle presidentinlinnaan. Tiedän, että siellä on ollut ja ehkä on tänäkin vuonna useampia Kurkijokelaisen lukijoita. Olisi mielenkiintoista lukea lehtemme palstoilta omiimme kokemuksia noista kuuluisista juhlista. Nimittäin sen verran uteliaita me linnan porttien ulkopuolelle jääneet olemme.

Toki itsenäisyysjuhlia vietetään näyttävästi varmasti jokaisessa läänissä ja kunnassamme. Ja kuka estää meitä itse kutakin järjestämästä yksityiset juhlamme 90-vuotiaan Suomen kunniaksi. Muistamme myös, että joukossamme on yhä kymmeniä tuhansia sotaveteraaneja, jotka ovat taanneet meille nämä juhlat. Oikein hyvää ja juhlaista itsenäisyyspäivää jokaiselle Kurkijokelaisen lukijalle!

Raija Hjelm

"Siel tuhansissa järvissä
Yön tähdet kimmeltää
Ja kanteleitten pauhina
Siel kaikuu ympär kallio
Ja kultanummen hongat soi:
Se ompi Suomenmaa."

Aleksis Kivi

Hartaus sunnuntaiksi 25.11.
Tuomiosunnuntai

Kuka minut
silloin
ruokkii?

"Katsokaa taivaan lintuja: eivät ne kylvä, eivät ne leikkaa eivätkä kokoa varastoon, ja silti teidän taivaallinen Isänne ruokkii ne. Ja olettehan te paljon enemmän arvoisia kuin linnut!" (Matt.6:26)

Köyhimpien suomalaisperheiden lapset elävät aivan erilaisessa todellisuudessa kuin hyvin toimeentulevien perheiden lapset. Työttömän ansio on 23,90 euroa päivässä, lapsikorotukset päälle. Vähimmäisturva on jäänyt 2000-luvulla 20 prosenttia jälkeen keskimääräisen ansiotason noususta. Näin totesi Stake-sin tutkija äskettäin Aamulehdessä.

"Minun oli nälkä, ja te annoitte minulle ruokaa. Minun oli jano, ja te annoitte minulle juotavaa. Minä olin koditon, ja te otitte minut luoksenne. Minä olin alasti, ja te vaatetitte minut. Minä olin sairas, ja te kävitte minua katsomassa. Minä olin vankilassa, ja te tulitte minun luokseni." (Matt.25:35-36)

Kun ei ole varaa parturiin ja siisteihin vaatteisiin, kynnyksyrkiä työmarkkinoille nousee entisestään. Pitkäaikainen taloudellinen huono-osaisuus saa seurakseen liian usein myös päihde- ja mielenterveysongelmia, todettiin tuossa samaisessa Aamulehden jutussa.

Kuka meillä ruokkii nälkäiset, kuka juottaa janoiset? Tämä kysymys johdattaa meidät Tuomiosunnuntain evankeliumitekstiin, jossa toisille istuimen eteen kootuille sanotaan: "Tulkaa tänne, te Isäni siunaamat" ja toisille: "Menkää pois minun luotani, te kirotut." Kumpikin ryhmä kysyy yhtä hämmennyneinä: "Herra, milloin me näimme sinut näissäsi tai janoissasi, kodittomana tai alasti, tai sairaana tai vankilassa?" Näille hämmästelijöille tuomari vastaa: "Totisesti: kaiken, minkä te olette tehneet tai jättäneet tekemättä yhdelle näistä vähäisimmistä, sen te olette tehneet tai jättäneet tekemättä minulle."

Vaikka aikaamme leimaakin yksilöllisyys ja yksityisyys, muistuttaa moni asia meitä myös siitä, että olemme yhteisvastuullisia. Pakokaasuillamme tuhoamme ilmastoa, ja sen seurauksena jossain päin maailmaa viljasadot tuhoutuvat ja ihmiset kuolevat nälkään. Minä vaadin veroihini alennusta, ja sen seurauksena köyhimpien toimeentulotukea ei voida nostaa eikä hoitajille maksaa kunnan palkkaa.

Mutta enhän minä tiennyt! Enkö minä todellakaan tiennyt? Ja vaikka tiesinkin – so what? Minulla menee nyt ihan mukavasti, ei minun tarvitse koko maailman huolia niskoilleni ottaa.

Hän päätti: "Minäpä teen näin: puran aittani ja rakenman isommat niiden sijaan. Niihin minä kerään koko satoni ja kaiken muun, mitä omistan. Sitten sanon itselleni: Kelpaa sinun elää! Sinulla on kaikkea hyvää varastossa moneksi vuodeksi. Lepää nyt, syö, juo ja nauti elämästä!" (Luuk.12:18-19)

Sitten kun itse olen sairas enkä enää pysty asumaan omassa kodissani, onhan minulla maksettuna vakuutus, jota vastaan saan hoitoa ja huolenpitoa – vai onko! Ja kuka silloin on se ihminen, joka minua hoitaa ja millä palkalla? Hänkö minulle antaa ruoan ja riittääkö sitä meille molemmille? Millaisessa palvelutalossa minä sitten mahdankaan asua? Mahtakohan vakuutuseni ja säästöni kattaa kaiken tämän? Sitä minä en tiedä! Toivottavasti Jumala minut silloinkin vielä ruokkii!

Ilkka Hjerpppe

Kirjoittaja on Tampereen seurakunta-yhtymän yhteiskunnallisen työn pastori.

Joulunumerossa kerromme lisää Elisenvaaran koulun juhlasta. Kirjoita Sinäkin.

Kuolleita

Mudemme, mumini ja sisaremmeni

Anni SOVIJÄRVI

o.s. Hartikka

* 9.2.1919 Kurkijoki
† 27.10.2007 Turku

Levolle lasken, Luojani,
armias ole suojani.
Jos sijaitan en nousisi,
taivaaseen ota tykösi.

Kiitollisina muistaen

Tiina ja Timo
Tuomo ja Niina
Ava
veljet perheineen

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Lämpimät kiitokset osanotosta ja myötäelämisestä.
Muistamme kiitollisina myös Myllykodin henkilökuntaa
Muden erittäin hyvästä huolenpidosta.

Rakkaamme
sukumme vanhin

Anni RIIKONEN

o.s. Jussilainen

* 23.9.1907 Kurkijoella
† 8.11.2007 Pöytyällä

Kiittäen ja kaivaten

Martta ja Veijo
Annastiina ja Dan, Amelié
Ville ja Sanna, Camilla, Viola
Pekka ja Pirkko
Outi
Samuli
Henrikki ja Noora, Rasmus
Leena ja Jouni
Mikko

veli ja veljien lapset perheineen
muut sukulaiset ja ystävät

Minun päiväni olivat määrättyt
ja kirjoitetut sinun kirjaasi
ennen kuin ainoakaan niistä oli tullut.
Ps. 139:16

Ystävällisenä kutsuna ilmoitamme, että siunaus toimitetaan Karinaisten kirkossa lauantaina 1.12.2007 klo 12.00, jonka jälkeen muistotilaisuus Karinaisten seurakuntatalossa.

Muistona

Kurkijoen kauneilla
mailla
Uskoin eloni ensi huolet.
Rakensimme leikkimajat,
Kilvan kisaa löimme.
Ilta päivän päättehenä,
Juosten kotiin kuljimme
Oman äidin antimille.
Elimme onnea tuntien,
Lieden liekki hiljaa
sammui,
Luomet silmäin kiinni
painui.
Aamu uutena virisi.

Juho Uimonen

Kaipuu saa näkyä

PALVELEMME
Ma - To 9 - 17
tai sopimuksen
mukaan

LOIMAAN KIVI

KIVICENTER

Palininkatu 2, Loimaa
Puh 02-7605 1221

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus

Toimitus: Päätoimittaja Raija Hjelm
ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Toimitus: Koulukuja 7, 32200 Loimaa
Avoimna: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9-14
puh./fax (02) 762 2551, matkapuh. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Toimitus pidättää oikeuden muokata ja lyhentää lähetettyjä aineistoja. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmäisään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT:

4-väri ..... 60 centtiä/mm + alv 22 %
Mustavalko ..... 45 centtiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 16 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi ..... 35 euroa
6 kk ..... 20 euroa
3 kk ..... 12 euroa
Pohjoismaat ..... 39 euroa
Muualla ..... 46 euroa

toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Tilinumero: LSOP 523900-4897

Sivunvalmistus:
Etusivu Frontpage, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

ISSN 0782-5668

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Kuka toimi eduskuntamme puhemiehenä koko sota-ajan?
2. Onko karhu kanta-, kärki- vai varvasastuja?
3. Millä tavalla tunnistat henkilötunnuksesta henkilön sukupuolen?
4. Minä vuonna eduskuntamme hyväksyi äänin 152-45 Suomen EU-jäsenyyden?
5. Kenelle profeetalle pyhitetty luostari sijaitsee Israelissa Karmel-vuorella?
6. Kuinka monta hopearuusua on Suomen vaaku-nassa?
7. Minä vuonna kieltolaki tuli Suomessa voimaan?
8. Kuka oli Suomen ensimmäinen naisministeri?
9. Millainen romaani on avainromaani?
10. Milloin tapahtui Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuus?

Sanan Voimaa

23.11. Rakkaat ystävät! Kun te tätä kaikkea odotatte, pyrkikää siihen, että Herra aikanaan voisi havaita teidät puhtaiksi ja moitteettomiksi ja teillä olisi rauha. 2. Piet. 3:14

24.11. Opeta meille, miten lyhyt on aikamme, että saisimme viisaan sydämen. Herra, käännä jo puoleemme. Kuinka kauan vielä viivyt? Ps. 90:12-13

25.11. Kaikki kansat kootaan hänen eteensä, ja hän erottaa ihmiset toisistaan, niin kuin paimen erottaa lampaat vuohista. Hän asettaa lampaat oikealle ja vuohet vasemmalle puolelleen. Matt. 25:32-33

26.11. Kuningas vastaa heille: "Totisesti: kaiken, minkä te olette tehneet yhdelle näistä vähäisimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle." Matt. 25:40

27.11. Yhä minä katselin yöllisiä näkyjä ja näin, miten taivaan pilvien keskellä tuli eräs, näöltään kuin ihminen. Hän saapui Ikaikaisen luo. Dan. 7:13

28.11. Meidän tulee aina kiittää Jumalaa teidän vuoksenne, veljet. Siihen on täysi syy, koska teidän uskonne kasvaa kasvamisestaan ja koska rakkaus toisianne kohtaan yhä lisääntyy teissä kaikissa. 2. Tess. 1:3

29.11. Me voimmekin ylpeinä kertoa Jumalan seurakunnissa teistä ja teidän kestävydestänne ja uskostanne kaikissa vainoissa ja ahdingoissa, joiden keskellä elätte. 2. Tess. 1:4

30.11. Herra, kuule rukoukseni, ota vastaan pyyntöni! Sinä uskollinen, sinä vanhurskas, vastaa minulle! Älä vaadi palvelijaasi tuomiolle, sillä sinun edessäsi ei yksikään ole syytön. Ps. 143:1-2

1.12. Vastaa minulle, Herra! Vastaa pian, kauan en enää jaksa! Älä kätke minulta kasvojasi, muutoin olen haudan partaalla. Ps. 143:7

2.12. Monet levittivät vaatteitaan tielle, toiset taas lehvii, joita he katkoivat tienvarresta. Ja ne, jotka kulkiivat hänen edellään ja perässään, huusivat: - Hoosianna! Mark. 11:8-9

3.12. Iloitse, tytär Siion! Riemuitse, tytär Jerusalemiin!

lem! Katso, kuninkaasi tulee. Vanhurskas ja voittoa hän on, hän on nöyrä, hän ratsastaa aasilla, aasi on hänen kuninkaallinen ratsunsa. Sak. 9:9

4.12. Koettelemissa teidän uskonne todetaan aidoksi, ja siitä koituu Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä ylistystä, kirkkautta ja kunniaa. 1. Piet. 1:7

5.12. Kohotkaa korkeiksi, portit, avartukaa, ikäikäiset ovet! Kirkkauden kuningas tulee. Kuka on kirkkauden kuningas? Ps. 24:7-8

6.12. Jeesus vastasi: "Totisesti, totisesti: jokainen, joka tekee syntiä, on synnin orja. Orja ei pysy talossa ikuisesti, mutta poika pysyy. Jos Poika vapauttaa teidät, te olette todella vapaita." Joh. 8:34-36

7.12. Kun syötte itsenne kylläisiksi, kiittäkää Herraa, Jumalaanne, siitä hyvästä maasta, jonka hän on teille antanut. Varokaa unohtamasta Herraa, Jumalaanne. 5. Moos. 8:10-11

8.12. Jumala ei kylläkään ole kaukana yhdestäkään meistä: hänessä me elämme, liikumme ja olemme. Ovathan muutamat teidän runoilijannekin sanoneet: "Me olemme myös hänen sukuaan." Ap.t. 17:27-28

9.12. Jeesus sanoo: "Pitäkää vaatteenne vyötettyinä ja lamppunne palamassa. Olkaa niin kuin palvelijat, jotka odottavat isäntäänsä häistä valmiina heti avaamaan oven, kun hän tulee ja kolkuttaa." Luuk. 12:35-36

10.12. "Ymmärrättehän, että jos talon isäntä tietäisi, minä yön tuntina varas tulee, hän ei antaisi murtautua taloonsa. Olkaa tekin valmiit, sillä Ihmisen Poika tulee hetkellä, jota ette aavista." Luuk. 12:39-40

11.12. Voimistakaa uupuneet kädet, vahvistakaa horjuvat polvet, sanokaa niille, jotka sydämessään hätäilevät: "Olkaa lujat, älkää pelätkö. Tässä on teidän Jumalanne!" Jes. 35:3-4

12.12. "Silloin aukenevat sokeiden silmät ja kuurojen korvat avautuvat, rampa hyppii silloin kuin kauris, mykän kieli laulaa riemuaan." Jes. 35:5-6

13.12. Kestävyys on teille tarpeen, jotta pystyisitte täyttämään Jumalan tahdon ja siten saisitte omaksenne sen, minkä hän on luvannut. Hepr. 10:36

NIMIPÄIVÄT

pe 23.11. Ismo
la 24.11. Lempi
su 25.11. Katri, Kaija, Kaarina, Katariina, Katriina, Katja, Kaisa, Kaisu, Kati, Riina
ma 26.11. Sisko
ti 27.11. Hilikka
ke 28.11. Heini
to 29.11. Aimo
pe 30.11. Antti, Antero, Atte
la 1.12. Oskari
su 2.12. Anelma, Anelma, 1. adventtisunnuntai
ma 3.12. Meri, Vellamo
ti 4.12. Airi, Aira
ke 5.12. Selma
to 6.12. Niilo, Niko, Nikolai, Niklas, Itsenäisyyspäivä
pe 7.12. Sampsu
la 8.12. Kyllikki
su 9.12. Anna, Anne, Anneli, Anni, Annikki, Annika, Anu, Annukka, 2. adventtisunnuntai
ma 10.11. Jutta
ti 11.11. Tatu, Taneli
ke 12.12. Tuovi
to 13.12. Seija

Muistettavaa

Loimaan Seudun Karjalaseuran, Loimaan Karjalakuoron ja Elisenvaaran Marttojen yhteinen joulujuhla su 25.11. klo 15 Loimaan kaupunginkirkon yläsalissa, Turuntie 32. Joulupuuro- ja torttukahvitarjoilu. Tervetuloa.

Mellilän Karjalaiset kok. pikkujoulu merkeissä pe 30.11. klo 18 Leena ja Martti Meskasella, Joenperäntie 146, Mellilä.

Kurkijoen Marttayhdistys ry:n kaikkien toimintaryhmien martat mukaan adventtijuhlaan Pohjan tilalle Loimaan Kauhanojalle, Joenperäntie 262, 1 adventtisunnuntaina 2.12. klo 13. Seurakunnan diakoniatyö ja Kauhanojan Martat toivottavat kaikki tervetulleiksi.

Vampulan Karjalaisten pikkujoulu su 2.12. klo 18 Mirja Uotilassa, Turuntie 240, Vampula. Pikku paketit mukaan. Tervetuloa.

Elisenvaaran Martat kok. jouluruokailun merkeissä ma 3.12. klo 15 Eivirassa (Sementtarkastuslaitos), Tampereentie 51, Loimaa. Tervetuloa.

Pääsky ry:n järjestämät joulumyyjäiset la 8.12. klo 9-17 Karjalatalon juhlasalissa.

Kurkijoki-Seura ry:n joulujuhla su 9.12. klo 14 Karjalatalon yläsalissa.

Lappeenrannan kurkijokelaiset. Tervetuloa to 13.12. klo 13 Eeva Kempin kotiin, Aionkatu 37 B 5, Lappeenranta.

Hiitolan ja Kurkijoen sukututkimuspiiri kok. to 13.12. klo 18 Karjalatalon Wärtsilä-salissa, Käpylänkuja 1, Helsinki. Teema: suku Jusilainen. Saapua voi jo klo 15 alkaen. Seuraavat kokoukset (huom. muutos!) la 19.1.2008 klo 14 ja to 14.2.2008. Tervetulleita ovat kaikki hiitolaisia ja kurkijokelaisia sukuja tutkivat ja tutkimusta aloittavat. Lisätietoja Veikko Revolta puh. 050-560 6049, sähköposti: veikkorepo@hotmail.com.

Adventtiaika

= lähelle tulemista

= odottamista

= jouluun valmistautumista

Ensimmäinen adventtisunnuntai aloittaa adventin, mikä tarkoittaa joulun odottamista ja jouluun valmistautumista. Silloin alkaa myös uusi kirkkovuosi.

Tänä vuonna ensimmäinen adventtisunnuntai sattuu 2. päivälle joulukuuta. Adventin aikaan kuuluu neljä adventtisunnuntaita. Ensimmäinen sijoittuu kalenterissa marraskuun 27. päivän ja joulukuun 3. päivän väliin.

Ensimmäistä adventtia

nimitetään myös Hoosian-pyhäksi. Lauletaanhan silloin kaikissa kirkoissamme Hoosianna-hymni, jonka ainakin vanhempi väki osaa ulkoa.

Adventtisunnuntaina sytytetään palamaan adventtikynttilät. Palavien kynttilöiden lukumäärää lisätään aina sitä mukaa, kuinka mones adventti on menossa.

Adventtiaikana kirkoissa järjestetään paljon muitakin tilaisuuksia. On joulukonsertteja ja vuosi vuodelta

suosituimmiksi tulleet kauneimmat joululaulut. Ensimmäistä adventtisunnuntaita sävyttää ilo, liturginen väri on valkoinen ja päätekstinä on kertomus Jeesuksen saapumisesta aasilla ratsastaen Jerusalemiin. Sillä tavalla tuo teksti liittyy joulun pääsiäisen tapahtumiin.

Sana "adventti" merkitsee Herran tulemista (latinalaksi "adventur Domini"). Iloitkaamme joulun odotuksesta ilman paineita ja stressiä. Valmistellaan joulumme kaikessa hiljaisuudessa ja rauhassa.

Sytytetään nuo adventtikynttilät yksi toisensa jälkeen. 23. päivänä joulukuuta eli jouluatonaattona sytyy sitten se neljäskin kynttilä. Olkoon joulunne iloa ja valoa täynnä.

Terttu Ketola

Hyvän mielen joululahjat auttavat lähellä ja kaukana

Jouluna voi antaa toiselle hyvän mielen ja muistaa läheisiä erilaisin tavoin. Aina lahjan ei tarvitse olla materiaa tai rahalla hankittua, vaan se voi olla pieni teko, jolla muistetaan apua kaipaavia lähiympäristössä tai kauempana maailmalla. Nykypäivän kiireessä oman ajan antaminen voi olla se merkittävin lahja.

Joulu on monelle yksinäistä aikaa. Useimmissa seurakunnissa voi tarjoutua juttu- ja ulkoiluseuraksi vanhukselle. Pari tuntia viikossa on tärkeä asia yksinäiselle. Joulunaikaan vanhuksille viedään myös joulutervehdyksiä. Esimerkiksi Tampereella Mummon kammari -vapaaehtoistyön keskuksessa voi osallistua myös joulutervehdyksen viemiseen.

"Tällä tavalla kosketaan ihmisten sydäntä ja saadaan lisää ihmisiä mukaan liikkeeseen. Aikaisempina jouluina mukana on ollut opiskelijoita, jotka ovat lomallaan tulleet tekemään vapaaehtoistyötä", kertoo toiminnanjohtaja Maarit Tammisto Mummon kammari.

HelsinkiMissio etsii vapaaehtoistyöntekijöitä kampanjallaan "Me tarvitsemme mummoa ja mummo meitä". Kaikilla ei ole mahdollisuutta sitovaan auttamistyöhön, joten kampanja tarjoaa helpompaa osallistumismahdollisuutta.

Koulukirjoja tai huussi kehitysmaahan

Konkreettinen lahja tuo tunteen, että yksikin ihminen voi vaikuttaa. Kirkon

Ulkomaanavun Toisenlaisen lahjan avulla on mahdollista istuttaa puuntaimi, lahjoittaa vuohi tai vaikkapa antaa huussi kehitysmaahan. Verkkosivujen lahjavalkoimasta löytyy myös pitkäikäistä hyötyä tuottavia lahjoja, kuten lukutaito ja ammatti.

Suomen Lähetysseuran Onnen lahja voi olla rokote kymmenelle lapselle, puhdasta vettä tai koulukirjoja. Tukemalla avustushankkeita lahjoittaa samalla hyvän mielen. Lisätietoja saa esimerkiksi seuraavilta kotisivuilta:

www.toisenlainenlahja.fi, www.sley.fi tai www.piplia.fi.

Kirkon tiedotuskeskus

Lauri Karhuvaara on Hyvän mielen lähettäjä 2008

Mielenterveyden keskusliitto on valinnut toimittaja Lauri Karhuvaaran vuoden 2008 Hyvän mielen lähettäjäksi. Karhuvaaran kunnioitettava ihmiskäsitys heijastuu hänen työhönsä. Vaikka hän toimittajan työssä joutuu jatkuvasti tekemisiin järkyttävien ja surullisten asioiden kanssa, hän ei suostu olemaan kyyninen, vaan uskoo edelleen ihmisiin ja ihmisyyteen.

Lauri Karhuvaaran TV:stä tuttu ja turvallinen luomaan hyvää mieltä ja

jatkuvuutta pirstaleisessa maailmassamme. Karhuvaaran esiintyminen vaikuttaa siitä, että kaikenlaisten uhkakuvien ohella media voi parhaimmillaan olla myös mielenterveyden kannalta eheyttävä väline.

Lauri Karhuvaara on työnsä ohella myös tunnettu juontaja ja hengennostat-

Mielenterveyden keskusliitto

taja mm. erilaisten vammaisjärjestöjen tilaisuuksissa. Hyvän mielen lähettäjä viestikapulan hänelle luovutti kuluvan vuoden Hyvän mielen lähettäjä, taiteilija Kisse Salminen torstaina 22.11. mielenterveysmessuilla Helsingin Wanha Satamassa.

Aikaisempina Hyvän mielen lähettäjinä ovat toimineet risteilyisäntä, hyväntekeväisyystyön moniosaaja Petri Lehtinen (2004), taikuri Jarmo Luttinen (2005) ja Isä Mitro (2006). Hyvän mielen lähettäjä titteli ei ole palkinto vaan tehtävä, jonka valittu henkilö on ottanut suorittaakseen sitoutumalla viemään henkisen hyvinvoinnin viestiä edelleenkin eteenpäin.

Mielenterveyden keskusliitto

Tapahtumia

Kurkijoki-Seura ry:n

Joulujuhla

sunnuntaina 9.12. klo 14 Karjalatalon yläsalissa, Käpylänkuja 1, Helsinki. Puhujana Karjalan Liiton hallituksen varapj Risto Kuisma. Monenmoista ohjelmaa, joulupuuro ja -kohvit. Kaikki 6 euron ovirahalla. Arpajaiset.

Kaik mukkaa. Uotta lämpimästi tervetulleita.

Hautajaiset Kurkijoella vuonna 1935

Vuonna 1935 kesäkuussa haudattiin Kurkijoella isoisäni Antti Kiiski. Hänen kotinsa oli Elisenvaaran Kiiskilä. Sieltä on Lopottiin matkaa viitisentoista kilometriä ja Lopotista Otsanlahdelle vielä viisi kilometriä. Linja-auto liikennöi kirkonkylään säännöllisesti ja muutakin autokyytiä oli jo saatavissa, mutta suuri osa omaisista ja muusta saattoväestä lienee kulkenut tuon matkan hevosityöllä. Pekka Kyytinen on ottanut valokuvan hetkellä, jolloin hevostukku on ohittanut kirkon matkallaan Otsanlahdelle.

Ensimmäisillä rattailla istuvat ilmeisesti vanhin lapsista eli Aino-tätini ja hänen miehensä Eemil Soikkeli Huutomäeltä. Seuraavilla kärryillä on kuusen taimien keskellä arku. Sen jälkeen näkyvä hahmo voisi olla isäni Pekka, joka on iältään lapsista seuraava. Taustalla näkyvät kirkko ja Linnamäki.

Kurkijoki kylästä kylään -kirjassa kerrotaan, kuinka saattoväki hautausmaalle tultuaan pysähtyi parihuoneen kohdalla. Kanttori aloitti virren, ja toisen säkeistön kohdalla lähdettiin hänen johdolla kävelemään kohti avointa hautausmaata. Ensimmäisenä pappi, seuraavana arku omaisten kantamana, sitten surevat lähimmät ja muu saattoväki. Arku laskettiin hautaan.

Seuraavassa valokuvassa suoritetaan ruumiinsuunausta. Toimitusta suorittava pappi on tunne, mutta rovasti Arokallio seisoo va-

semmalla. Viimeisessä hauta on luotu umpeen ja kukat on laskettu. Myös risti nimilaittoineen on paikallaan.

Haudan takana keskellä seisoo kaksi tyttöä. Pienempi heistä on Silja Hämäläinen o.s. Kuusimäki ja toinen on Maija-Liisa Halonen o.s. Soikkeli. He ovat serkkujani ja elävät tänäkin päivänä. He muistavat ukon hautajaisista hyvin vähän, mutta muistavat sen, että silloisen tavan mukaisesti arku oli ollut avoimena Kiiskilän pihassa ennen lähtöä ja että heillä oli uudet hatut.

Tytöistä oikealle on täti-ni Kaisu Korhonen o.s. Kiiski, setäni Veikko Kiiski, joka oli lapsista nuorin. Takaa näkyy Eemil Soikkelin pää, sitten toinen vävy Vilho Kuusimäki ja aivan kuvan laidassa tätini Anni Kuusimäki o.s. Kiiski.

Hautaluettelosta poimittua

Isoisän hautapaikka ei ole keskimmäisen hautausmaan ostettujen hautojen luettelossa, joka löytyy internetin Kurkijoki-sivuilla Tapio Nikkarin valokuvamaana ja puhtaaksikirjoittamana. Mutta luettelossa on isoäitini Maria Kiiskin o.s. Veripää nimi sekä päiväys 17.3.1922, joka on hänen kuolinpäivänsä.

Haudan sijainti on E 1:25. Nimen vieressä on himmeä lisäys "2sta". Isoisän siunaustilaisuudessa otettujen valokuvien voidaan näin olettaa olevan tästä samasta paikasta lähellä Tuonelan joeksi kut-

suttua Soskuanjokea. Tässä kohtaa hautausmaa-alue on kartalla vain neljän hautarivin levyinen ja kapenee edelleen, kunnes kaukaisin osa on taas laajempi.

Hautausmaalta vuonna 1935 otetuissa valokuvissa näkyy useita hautoja, mutta ristien laatoista ei pysty lukemaan nimiä. Mielenkiintoista on, että ostettujen hautojen luettelossa on E 1:25 -hautapaikka mainittu jo aikaisemmin: "20.1.1917, Kristina Wallenius o.s. Kiiski, lukkari Niklas Walleniuksen leski, Otsanlahti". Päiväys on hänen kuolinpäivänsä.

Kristinan puoliso lukkari Niklas Wallenius oli kuollut jo aikaisemmin. "Kuollut 23.3.1904 Otsanlahdella, haudattu Kurkijoen päälle", sanotaan Kurkijoen Kiiskien sukukirjassa. Kristina Wallenius oli Antti Kiiskin sisar, syntynyt vuonna 1857 Elisenvaaran Kiiskilässä.

E-alueelta löytyy lisää sukulaisia. Vuonna 1911 on ostettu hauta E 2:03 nimellä Komonen Maria Juh.tr, tal. Pekka Kiiskin li., Elisenvaara 19. Hänen miehensä Pekka (Petter) oli Antti Kiiskin vanhempi veli, kuollut 1905 ja haudattu Kurkijoelle, paikkaa ei ole tarkemmin mainittu.

29.11.1918 on annettu hautapaikka E 1:30 "maksutta" lukkari-urkuri Silas Palmulle Otsanlahdelta. Hän oli Kristina Walleniuksen vävy. Vaimo Helmi kuoli paljon myöhemmin. Toinen maksuttomaksi mainittu hautapaikka tällä alueella on vuonna 1910 an-

Vainaja siunataan haudan lepoon. Vasemmalla rovasti Arokallio.

nettu tuntio Karl Fredrik Backmanille.

Vuonna 1921 on ostettu hauta E 1:20 nimellä Kiiski Warpu Pektr, tal. Heikki Kiiskin li. Hän voisi olla Antti Kiiskin vanhin sisar Walborg/Walpuri. Aviomies Heikki (Henrik) Kiiski oli sukukirjan mukaan kuollut jo vuonna 1885 Helsingissä.

5.6.1925 on ostettu hautapaikka E 1:06 nimellä Rastas Anna Antintr, tal. Antti Veripään li, Elisenvaara. Hän on isoisoäitini, joka miehineen muutti Korpisaaresta Elisenvaaraan, kun tytär Maria meni naimisiin Antti Kiiskin kanssa vuonna 1893. He olivat myyneet talonsa, niin on kerrottu, ja mummo hoiti emännyyttä tyttärensä apuna Kiiskilässä. Isoisä Veripää oli kuollut jo vuonna 1908 Elisenvaarassa. Hautapaikka ei ole tiedossa.

"Veripään mummosta" isäni Pekka on kertonut paljon. Mummo oli ollut hyvin läheinen tyttärensä lapsille. Mummosta oli aina kudin kädessä, kävellessäänkin hän neuloi. Hän kaatoi kahvia kuppiin nostaten pannun korkealle kupin yläpuolelle ja antoi kahvin valua kuppiin ohuena norona.

Serkkuni Maija-Liisa Halonen o.s. Soikkeli on kertonut, että Veikko, hänen vain neljä vuotta vanhempi

enonsa - silloin kahdeksanvuotias - oli vienyt hänet kädessä taluttaen aittaansa, missä mummon ruumis makasi lakanan peittämänä. "Koita, miten kylmät jalat mummolla on", oli Veikko sanonut ja nostanut lakanan reunaan. Ja Maija-Liisa oli koettanut.

Läheistensä keskellä

Jos kaikki aviopuolisot oli haudattu lähekkäin samalle alueelle, mukaan luettuna jo ennen vaimojaan kuolleet Antti-ukon veli ja appi, pääsi ukko viimeiseen lepoonsa paikkaan, jossa jo lepäsivät lähekkäin hänen vaimonsa, appivanhempansa, veli vaimoineen, mahdollisesti kaksi sisarta miehineen ja lisäksi toisen sisaren vävy.

Otsanlahden keskimmäisen hautausmaa on vihitty käyttöönsä vuonna 1894. Se sijaitsee harjanteella Soskuanjoen mutkassa. Alueella E on kartan mukaan noin 70 hautapaikkaa. Hautapaikkaluettelossa on 33 nimeä, ja niistä kaksi ensimmäistä on vuodelta 1910.

Tiedot ovat peräisin Kurkijoki-sivuilta internetissä sekä kirjoista "Kurkijoki kylästä kylään" ja "Kurkijoen Kiiskien suku". Lisäksi Tapio Nikkari on ystävällisesti vastannut kyselyihin

ni ja tarkistanut joitakin tietoja. Mustavalkeat valokuvat on ottanut Pekka Kyytinen, ja ne kuuluvat Pekka Kiiskin kokoelmaan.

Kesäkuussa 2006 kävimme sisareni Tuulan kanssa Kurkijoen hautausmailla sanomalehti "Kurkijokelaisen" järjestämän matkan yhteydessä. Kurkijoki-Säätiön pystyttämät komeat puiset muistoristit laattoineen, joissa kerrotaan suomalaisesta ajasta, seisovat paikoillaan. Vanhin hautausmaa oli metsitynnyt täysin, mutta löytyi jokunen hautakivi, pystyssä tai kaadettuna.

Minulla ei ollut silloin vielä tietoa keskimmäisen hautausmaan kartasta ja hautaluettelosta, joten vain kävelimme ja katselimme. Tiesimme, että jo vuosikymmenten ajan sukumme jäseniä oli haudattu näille kolmelle hautausmaalle. Puut olivat kasvaneet suuriksi ja entiset tiet ja polut kadonneet, muutama hautakivi oli jäljellä. Valkeat tähtimöt ja siniset lemmikit peittivät maan, oli kaunista ja rauhallista. "Tuonelan virraksi" kutsuttu Soskuanjoki näkyi alhaalla sinisenä vuona, mutta rinne oli niin vaikeakulkuista ryteikköä, että tyydyimme katselemaan sitä ylhäältä käsin.

Marjaliisa Laine

Antti Kiiskin hautauskulkue matkalla Otsanlahdelle. Taustalla Kurkijoen kirkko ja Linnamäki.

Hauta on luotu umpeen, kukat laskettu ja risti paikallaan. Maija-Liisalla ja Siljalla on uudet hatut.

• Elisenvaaran koulu 80 v. • Elisenvaaran koulu 80 v. •

Kurkijoki-Säätiön tervehdyksen koulun juhlassa esitti valtuuskunnan puheenjohtaja Pertti Hartikka. Hän on koulun Kyrön vuosien ensimmäisiä ylioppilaita vuodelta 1953.

Seniorit kartuttamaan opintostipendiraahastoa

Mieluisaksi tehtäväkseni on langennut tuoda Kurkijoki-Säätiön tervehdys ja viesti koulun alkuperäisen lehdistä, mutta myös tämän päivän kurkijokelaistaisilta ihmisiltä – aivan tästä päivästäkin. Laatokan rannan kulttuurin ystävät tekevät itsenäisyytemme ensimmäisellä vuosikymmenellä merkittävän kulttuuriteon: perustivat Elisenvaaran koulun!

Koulun alkuhistoria haakee vertaistansa. Kesällä 1927 Kalle Ojanperä sai idean: perustetaan yhteiskoulun kannatusyhdistys ja sitten koulu. Adolf Marttila, Kalle Vikman (Vairila) ja useat muut samanhenkiset syttyivät ajatukselle. Vauhti oli hirveä. Joukko kasaan 24.7., perustava kokous 9.8. ja koulu alkuun 1.9.

Vauhti oli samaa tahtia kuin aikanaan Viipurin Pamaus –seuran perustamisessa vuonna 1891: kuu-kaudessa ideasta toimeen. Ei Elisenvaaran väki malttanut odotella perustamislupaakaan, joka onneksi saatiin 30.4.1928. Kouluhallituksen siunasi ohjesäännön 3.8.1928.

Tuskin Suomesta löytyy toista koulua, joka aloitettiin Tasavallan Presidentin kodissa. Lauri Kristian Relander oli valittu presidentin virkaan vuonna 1925, ja hänen kotinsa sai toimia ensimmäisen vuoden koulutalona. Presidentin äiti Ina Relander hääri koulun rahastonhoitajana lähes talvisotaan saakka. Kyvykkäimmät voimat oli paikkakunta uhrannut sivistyksen alttarille ja koulun menestykselle.

Vaikka koulu koki vuonna 1946 historiansa vaikeimman hetken: lakkautuksen, ei perusjoukossa usko jatkoon koskaan mennyt. Uusi perustaminen vuonna 1942 kävi samalla

hengästyttävällä vauhdilla kuin aikanaan ensimmäinen perustaminenkin. Silloinkin moottorina toimi koulun legendaarinen sielu Saimi Hukkanen.

Koulu perustettiin jälleen uudelleen vuonna 1944, nyt Suolahden kauppalassa Rauma-Raaha Oy:n konttoritiloihin. Aikailu ei kuulunut kuvaan: keväällä evakkoon ja syksyllä koulutyöhön.

Koulussa haikailtiin, minne kurkijokelaiset ja elisenvaarialaiset olivat kadonneet oppilaitoksen nimilistasta. Toki joitakin löytyikin. Samanaikaisesti idean sai tällä kertaa isäni Viljo Hartikka, joka aloitti sitkeän taiston koulun siirtämiseksi kurkijokelaisten asuinalueille.

13-vuotiaana koulupoihana muistan elävästi, kun isäni otti nahkaisen salkkansa ja suuntasi rautatieasemalle ja Helsinkiin. En tarkkaan muista, montako matkaa piti tehdä, mutta vihoviimein kouluhallitukselta irtosi lupa: Elisenvaaran yhteiskoulu voitiin siirtää alkuperäisten asukkaattensa vaikutuspiiriin ja kaikeksi riemuksi suolahtelaisille: he saivat luvan perustaa oman koulun.

Rakas opinahjo

Intomielisten ihmisten joukko löytyi Kyröstä. Väinö Pänkäläinen, Veikko Hankomäki, Leo Leppäaho, Toivo Ahtimo, vain eräät mainitakseni aloittivat ainutkertaisen urakan, ja koulun ovet tällä mäellä avautuivat 1.9.1948. Tiedon lippua oli heiluttamassa kukas muu kuin Saimi Hukkanen.

Meillä tässä ja nyt on sitkeä, nopea ja ainutkertainen oppilaitos, joka vuosien saatossa on avannut tiedon aarteet monille lahjakkaille ihmisille yhteiskunnan eri

aloille, jopa kansainvälisiin vastuullisiin tehtäviin.

Nyt juhlimme 80-vuotista, siis jo varsin kypsässä iässä olevaa kouluamme. Suomi juhlii 90-vuotista taivaltaan itsenäisenä kansakuntana, jonka kantavina voimina ovat sivistys, kulttuuri ja tieto. En tiedä, onko koulussa sama vauhti kuin alkuvuosina, mutta koulun ovesta sisään tullessani tulin kuin entiseen rakkaaseen kouluun. Hyvältä näyttää.

Kurkijoki-Säätiö, joka nyt edustaa pakkoluovutettua Kurkijoen väestöä, sen kulttuurista ja elämää täällä Suomen sydänmailla, kat-

soo kouluaan suurella rakkaudella ja lämmöllä. Koulu on syntynyt rakkaudesta tietoon. Koulua on hellin käsin siirrelty paikasta toiseen, jotta sen sydän säilyisi elävänä.

Hyvä juhlaväki, henkilökohtaisesti koulu on minulle rakas. Olen tullut hyväksytyksi koulun oppilaaksi keväällä 1944 Elisenvaaran ja uudelleen neljännelle luokalle 1.9.1948 Kyrössä. Olen tullut tästä koulusta ylioppilaaksi ensimmäisten joukossa keväällä 1953.

Sukuni edustajana paikalla istuu veteraaniveljeni, joka kävi Elisenvaaran kou-

lua 1935-1940. Sukumme edustajista monet ovat saaneet ylioppilaslakkinsa tästä oppilaitoksesta. Isäni teki oman työpanoksensa – osin jo Elisenvaaran ja sitten Kyrössä. Sukuni osoittaa kunnioittavat kiitoksensa tälle oppilaitokselle.

Tiedämme, että pienen maan voima on sivistyksessä ja sitkoisessa kansassa. Elisenvaaran koulu on tuonut oman arvokkaan panoksensa tähän pääomaan.

Ja lopuksi, olisimme me tämän koulun seniorit valmiit koulun järjestämän taksvärkkikeräyksen tuoma pesämunaa kartuttamaan itse kukin niin, että

Kurkijoki-Säätiön siipien suojaan perustaisimme seniorirahaston, joka opintostipendien muodossa loisi napanuoran menneeseen historiaansa ja eläisi kuitenkin nykypäivää? Vetoan Teihin, hyvät seniorit, tulkaa mukaan. Säätiö avaa rahastotilin.

Kunnioittavat onnittelut ja menestyksen ja pitkän iän toivotukset juhlivalle koululle Kurkijoki-Säätiön kautta kaikilta sen edustamilta koulun ystävilta ja lämmin kiitos Teille koulun menestyksen eteen työtä tehneille.

Pertti Hartikka

Kurkijoki-Säätiö, Kurkijoki-Seura ry ja Kurkijokelainen veivät koululle yhteisenä lahjanaan Mikael Agricolasta kertovan julistesarjan asiasta lähemmin kertovine kirjoineen. Lahjan ideoi kamarineuvos Kari Rahiala (kuvassa vasemmalla). Onnittelemassa myös Säätiön hallituksen varapuheenjohtaja Pirkko Riikonen sekä päiväjuhlassa Säätiön tervehdyksen esittänyt valtuuskunnan puheenjohtaja Pertti Hartikka. Kaikki ovat koulun entisiä oppilaita. Pirkko Riikonen on toiminut koulussa myös opettajana.

Yleisöltä

Kurkijoki-Säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja Pertti Hartikalle

Kiitos ansiokkaasta tervehdyksestäne Elisenvaaran yhteiskoulun ja sen perinteen jatkajien Elisenvaaran lukion ja Elisenvaaran koulun 80-vuotisjuhlassa Kyrössä lauantaina 17.11. Toitte aluksi varsin seikka-

peräisesti ja hauskastikin esiin koulun perustamisvaiheen vauhdikkaat kuvat.

Haluaisin kuitenkin tarkentaa erään kohdan noilta historian alkumetreiltä. Koulu todella aloitti toimintansa Relanderien

omistaman maalaistalon salissa syksyllä 1927. Saavan tilan rakennukset, osa maisista ja muistakin maataloista vaihtoi omistajaa 17.11.1927, jolloin isoisäni Pekka Kiiski osti ne Ilmari ja Lauri Kr. Relanderilta, ja

näin koulu jatkoi toimintaansa isovanhempien omistamissa tiloissa.

Samoin mainitsemanne Relanderien tonttilahjoitus oli historiallisena faktana Pekka ja Aleksandra Kiiskin sekä Ina Relanderin lahjoitus koulun rakennuspaikaksi. Nimet ovat äskeisessä järjestyksessä, koska ne ovat juuri näin lahjakirjassa, jonka kopion lähetin 80-vuotisjuhlanäyttelyyn, jossa se oli nähtävillä yhdessä Saavan tilan kauppakirjakopion kanssa, joka sekun-

sisältää maininnan koulun ensimmäisen syksyn toiminnasta. Alkuperäiset asiakirjat ovat sukuni hallussa.

Koulun historian alkuvaiheet ovat oikein kirjatunna mm. Rainar Hakulisen kirjoittamassa ja Elisenvaaran yhteiskoulun rahaston julkaisemassa historiateoksessa Elisenvaaran yhteiskoulu 1927-1944. Tästä aiheesta ei sen enempää. Pidän kuitenkin tarpeellisenä tehdä tämä tarkennus, koska mielestäni

maanviljelijän tekemä lahjoitus on yhtä arvokas kuin maanviljelysneuvoksetta- renkin ja palveli aikanaan omalta osaltaan koulun rakentumista ja kehittymistä. Kiitos Kurkijoki-Säätiölle kurkijokelaisen henkisen ja aineellisen perinnön vaalimisesta historian moninaisissa vaiheissa. Hyvää loppusyksyä ja joulunalus-aikaa Teille ystävällisesti toivottaen Aleksandra ja Pekka Kiiskin jälkikasvun puolesta

Anneli Kiiski

• Elisenvaaran koulu 80 v. • Elisenvaaran koulu 80 v. •

Elisenvaaran yhteiskoulu nykyasussaan eräänä sumuisena aamuna.

Juhlavat iltamat

Valkoisin pöytäliinoin peitetyt pitkät pöydät, valkoiset koulun vaakunoin koristellut palavat kynttilät, kukkia, iloisia ihmisiä juhla-asuissaan, puheensoriina. Sellainen oli ensivaikutelma juhlasalista koulun iltamien, muistojen illan alkaessa.

Raija Hjelmin juontama ohjelma alkoi vähän aikataulusta myöhässä ihmisten etsiessä paikkojaan, tuttujaan luokkatovereitaan. Illan aloitti koulun oppilaat Mia Frantti, Kaisa Koski ja Tytti Nuolemo esittämällä Mian sävellyksen Haaveista pitää pitää huolta. Heikki Väinön lausumat tervehdyssanat ovat toisaalla lehdessemme.

Iltajuhlaan yläkoulun oppilaat, siis 13-15 -vuotiaat nuoret olivat valmistaneet kaksi kuvaelmaa. Ensimmäinen oli muumiaiheinen tarina. Niin Muumi-pappa, -mamma ja -peikko sekä Niiskuneiti, Pikku Myy kuin Haisulikin touhurasivat vauhdikkaasti. Kävipä paikalla taikalampun henkikin. Tutut muumilaulun sävelet täyttivät katsomon.

Juhlapäivällisen oli valmistanut Pitopalvelu Janne Kruunari. Myös Janneisäntä on koulun entisiä oppilaita. Ruokailun aikana oli hyvää aikaa seurustella sekä oman pöydän että naapuripöydän tuttujen kanssa ja tai tehdä tuttavuutta uusien ihmisten kanssa. Alkupallopöydästä löytyi muun muassa graavia ja lämminsavustettua lohta, lehtisalaattia isoäidin tapaan tarjoiltuna, rosollia, sienisalaattia, piimäjuustoa ja liha-hyttelöä.

Lämpimänä ruokana meille tarjottiin karjalanpaistia, juuresmosaiikkia, kukkakaali-parsakaaligratiinia tykötarpeineen. Leipäpöydässä oli niin sulhaspiirakoita munavoin kera kuin saaristolaislimppuakin. Kotikaljaa, vettä ja maitoa saimme suun kostukkeeksi. Niitä tarjoilivat koulun oppilaat, reippaat tarjoilijat, jotka jo päivä-

kahvilla olivat olleet hyvänä apuna pöytien siivouksessa. Myös ruoka-asiat hoituivat tarjoilijoiden toimesta nopeasti näkymättömiin. Jälkiruokana oli raiakas puolukkakiisseli kermavaahtonokareen kera.

Väinämöisestä Pikku Myyhyn

Kun vatsat olivat täynnä, jaksomme keskittyä illan toiseen kuvaelmaan, joka kertoi Mikael Agricolan näkemästä unesta. Siinä silmiemme eteen marssivat suomalaisen kaunokirjallisuuden hahmoja aina Väinämöisestä Niskavuoren Loviisan ja Kiven Kuller-ron kautta Linnan Tunte-mattoman sotilaan Hieta-seen ja Tove Janssonin Pikku Myyhyn asti. Mukana oli toki monta muutakin hahmoa.

Viime kevään ylioppilaat Sanni Pekkala ja Anna-Mari Merta lauloivat musiikinopettaja Hanna Jakobssonin säestäminä Mamy blue, Odota en ja Kielletyt käskyt. Neitokaisten miellyttävän ja tasokkaan esityksen jälkeen lavalle astui puolitoista vuotta sitten kirjoittanut Lauri Tilkanen, joka opiskelee Teatterikorkeakoulussa. Hän lauloi niin ikään Hanna Jakobssonin säestäessä laulun So in love.

Jututtaessani Lauri Tilkanen kertoi, että hän on harrastanut näyttelemistä monta vuotta, mutta kyllä itsekin yllättyneensä pääsystä Teatterikorkeakouluun ensi yrittämällä. Koulun otetaan niin vähän oppilaita vuodessa, että suurin osa joutuu hakemaan sinne useaan otteeseen. Maanantai-iltana 19.11. Lauria odotti suuri kunnia päästä muutaman toverinsa kanssa Suomen Kansallisteatterin lavalle Ida Aalbergin 150-vuotisjuhlan kunniaksi järjestetyssä juhlassa.

Koulun historiasta, matkasta Kurkijoelta Suolahden kautta Kyröön ja tähän päivään kertoi kuvakollaasi, joka alkoi komeasti Kar-

jalaisten laululla ja päättyi Karjalan kunnalla –lauluun. Muutamat yläilmoista otetut kuvat koulusta näyttivät selkeästi, miten koulu on vuosikymmenten aikana laajentunut. Jälleen ollaan aloittamassa uutta rakennusprojektia, kun koulukeskus laajenee entistä enemmän kaikkia kuntalaisia palvelevaksi kulttuurikeitaaksi tulevine kunnankirjastoineen ja auditorioineen.

Kahvi- ja teetarjoilun jälkeen pääsivät vauhtiin iloiset tahdittajamme eli Ytybrass. Ytybrassin on entinen ”elisenvaaralainen” Väinö Laiho perustanut Pöytyällä vuonna 1993. Hänen poikansa Matti johtaa nykyistä kvintettiä. Mukana soittaa muitakin Väinön lapsia. Luulenpa, että Väinö Laiho sisaruksineen oli koulun musikaalisen perhe 1960-luvulla. Nyt siis seuraava polvi jatkaa.

Valssit, humpat, tangot ja foksit houkuttelivat juhla-äen tanssiparketille. Löytyipä nuoremmasta polvesta letkajenkkaajiakin. Hyvä mieli jäi juhlasta.

Anna-Mari Merta ja Sanni Pekkala lauloivat Mamy bluesta, siitä, etteivät enää odottaisi sekä kielletyistä käskyistä.

Koko koulun väki osallistui joko ennakkoon ja/tai juhlan aikana järjestelyihin. Se kertoo siitä koulun hyvästä, ehkä salaperäisestäkin hengestä, josta Heljä Liukko-Sundström puheessaan mainitsi. Oppilaat hoitivat niin videokuvauksen, valokuvauksen kuin äänimiksuksenkin. Tekniikka voi pettää yllättävästi, joten en yhtään ihmettele, että opettaja, jonka vastuulla se oli, oli huojentunut, kun ilta oli ohi.

Raija Hjelmin

Kauniisti koristeltu ruokapöytä ennen kuin emännät alkoivat kantaa sille ruoka-astioita. Taustalla aulan seinällä riippuva muistolaatta, joka on omistettu koulun sankarivainajille. Oikealla kameran ulottumattomissa uusi sukupuu, joka myös muistuttaa oppilaille koulun historiasta.

Ytybrass nykyisessä kokoonpanossaan: vasemmalta Suvi Keto, trumpetti, Markus Virtala, trumpetti, johtaja Matti Laiho, tuuba, Esko Laiho, käyrätorvi sekä Anna-Maija Laiho-Ihekweazu, vetopasuuna.

• Elisenvaaran koulu 80 v. • Elisenvaaran koulu 80 v. •

Rehtori Heikki Vainio päiväjuhlan tervehdyssanoissa:

Kohti hyvää tulevaisuutta

Hyvä juhlayleisö. Minulla on suuri kunnia toivottaa teidät tervetulleiksi tähän 80-vuotisjuhlaan. Kurkijoen pitäjään Elisenvaaran asemanseudulle perustettiin yhteiskoulu 80 vuotta sitten. Sodan jälkeen koulu siirtyi uuden rajan tälle puolelle ja sijoittui nykyiselle paikalleen vuonna 1948. Tästäkin on kulunut ensi vuonna jo 60 vuotta. Tänä päivänä Elisenvaaran yhteiskoulun perinteitä jatkavat Elisenvaaran yläkoulu ja Elisenvaaran lukio. Vuodesta 1998 alkaen myös yläkoulun nimi on ollut moninaisten nimiyhdistelmien jälkeen uudelleen Elisenvaaran koulu. Hyvä niin.

80-vuotisjuhlinnan merkeissä on haluttu muistuttaa nuoria erityisesti koulun historiasta, perinteistä ja juurista, jotka ovat Karjalassa nykyisen Venäjän puolella. Oppilaiden kanssa 80-vuotisjuhlamista jatketaan vielä itsenäisyyspäivän yhteydessä,

jolloin isänmaammekin täyttää pyöreät 90 vuotta. Pyrimme siihen, että Teidän vanhemman väestön kokemukset ja muistot koulunkäynnistä aina koulumme syntysijoilta lähtien siirtyvät nuoremmille sukupolville, kun siihen vielä on mahdollisuus.

Koulu ja lukio elävät muutoin vahvasti tätä päivää. Täällä Elisenvaaran koulunmaalla katsotaan luottavaisina tulevaisuuteen. Koulullamme on ollut jo pitkään hyvin monipuolista kansainvälistä toimintaa (mm. Comenius- ja Cimo-projektien kautta). Meillä on ystävyyskouluja mm. Italiassa, Ranskassa ja Saksassa. Näiden projektien kautta opiskelijat huomaavat kielitaidon merkityksen konkreettisesti. Elisenvaaran koulukeskus on Auranmaalla yrittäjyyskasvatuksen edellä kulkijoita. Peruskoulussa yrittäjyyskasvatus on oppilaiden valinnaisaineena ja lukiossa opiskelijoilla on mahdollisuus valita yrittäjyyskurssia Nuori Yrittäjyys -ohjelman kautta. Pyrimme kasvattamaan nuoret vastuuntuntoisiksi ja asioistaan huolehtiviksi kansalaisiksi.

Tänä päivänä lukion on kehitettävä ja monipuolistettava kurssitarjontansa. Näin se pystyy mukautumaan yhteiskunnan ja mm. talouselämän muutoksiin ja vastaamaan kilpailun opiskelijoista. Elisenvaaran lukio tarjoaa opiskelijoille ylimääräisiä kursseja mm. liikunnassa, ilmaisutaidossa ja musiikissa. Tämän seurauksena lukiossa opiskelee monia pesäpalloa har-

rastavia nuoria ja tällä hetkellä mm. joukkueellinen jääkiekkoa aktiivisesti pelaavia poikia. Musiikissa on valittavana bändikursseja ja itsensä ilmaisemisesta kiinnostuneille opiskelijoille on tarjolla teatteri-ilmaista kursseja. Ilmaisutaidon opiskelijat esittävät tänään tähän juhlaan kootun ja harjoitellun näytelmän.

Pöytyän kunnan päättäjät ja aikaisemmin Auran, Karinaisten ja Pöytyän kunnan päättäjät ovat nähneet Elisenvaaran koulunmaiden kehittämisen ja sitä kautta nuorisoon panostamisen tärkeäksi. Siitä syystä mm. koulun oppilashuollon ja erityisopetuksen henkilöstöresurssit ovat erinomaiset. Vielä on perustettava lukion opinto-ohjaajan virka. Tänä päivänä lukiolaiset tarvitsevat entistä enemmän ohjausta opiskeluunsa ja jatkovalintoihinsa. Varmaan ei ole enää kenellekään epäselvää, kuinka tärkeää on tällä hetkellä oppilashuoltoon panostaminen. Onhan meitä kaikkia järkevästi viikko sitten koululaitosta kohdannut murhenäytelmä Tuusulassa.

Elisenvaaran koulunmaasta on tulossa koko Auranmaata palveleva oppimisen keskus, kun tänne rakennetaan lisärakennus, johon

siirtyy myös Kyrön kirjasto. Kirjaston yhteyteen on suunniteltu teknisesti korkeatasoinen atk-piste, josta käyttäjien on helppo ottaa yhteys mm. opiskelua järjestäviin tahoihin. Oppimiskeskus sisältää auditorion, missä voidaan järjestää lähiopetusta suuremmillekin joukoille. Auditorio palvelee myös kulttuuritoiminnan keskuksena.

Olen halunnut hyvin lyhyesti valottaa Teille, hyvä juhlayleisö, miltä Elisenvaaran koulukeskuksessa näyttää tänään ja miltä täällä tullee näyttämään tulevina vuosina. Pitkä on ollut taival Karjalasta tänne Varsinais-Suomeen, mutta oman käsitykseni mukaan, hyvin on matkaa taivallettu toinen toistamme tukien ja synnyinjuuret

muistaen. Illalla kokoonnumme vielä muistelemaan entisiä aikoja Iltamien merkeissä.

Lopuksi toivotan teidät tervetulleiksi tähän juhlaan Kyllikki Saastamoisen ”Kouluaikaa muistellessa” -runon sanoin:

*Oi lapsuusaika ihana
ja koulumuistot sen.
Ne aarteinani rakkaina
jäi iäks mielehen.
Niin usein mailles, Karjala,
nyt muistot kurkottaa...
Ja silloin tuntuu: sielusta*

Elisenvaaran lukion rehtori, Pöytyän kunnan sivistysjohtaja Heikki Vainio toivotti juhlayleisön tervetulleiksi sekä päivä-että iltajuhlissa.

*Jäi osa rajan taa.
Jäi osa kotiin kalliiseen
ja lapsuusaikahan.
Vain muiston kukkaan
kultaiseen
ma täällä tuijotan...
Ja vaikka kauan vieraisa
jo kiito kuljin ma,
en onnellista lapsuutta
kai koskaan unhoita.
Siks sulle laulu pieni soi,
oi opinahjoni,*

*kun sielun silmiin menneet
toi
niin tuttu nimesi.
Nyt teitä, rakkaat ”openi”,
näin muistan kiitoksin,
kun lapsuustietä tasoitti
ne kehut – moitteetkin.
Ja sinun, koulutoverin,
myös tapaa terveiset.
Sa missä lienet, kuitenkin,
on muistot yhteiset...*

Sukupuu kertoo oppilaille koulun vaiheista

Elisenvaaran lukion rehtori, sivistysjohtaja Heikki Vainio lausui myös juhlijan iltamävän tervetulleeksi.

Arvoisa iltajuhlaleyisö. Minulla on ilo toivottaa teidät tervetulleiksi Elisenvaaran yhteiskoulun 80-vuotisjuhlan Iltamiin. Elisenvaaran oma koulutalo sijaitsi maällä Saavankalliolla. Tämän vuoksi me mielellämme puhumme vielä tänäänkin, että koulumme sijaitsee maällä, vaikka tämä meidän mäennyppylämme ei ole mitään verrattuna Saavankallion korkeuksiin Kurkijoella. Yksi todellinen yhtäläisyys on vielä olemassa: sekä Elisenvaaran että Kyrössä on rautatieasema, vaikka henkilöjunat eivät enää nykyisin Kyrön asemalla pysähdykään. Vai voisiko tähän sanoa toiveikkaana, että tällä hetkellä eivät pysähdy...

80-vuotisjuhlinnan merkeissä on haluttu muistuttaa nuoria erityisesti koulun historiasta, perinteistä ja juurista, jotka ovat Karjalassa nykyisen Venäjän puolella. Juhlavuoden kunniaksi koulun aulan seinäl-

le maalattiin koulun sukupuu. Työn teki paikallinen taiteilija, koulumme opettaja Seija Lehto. Sukupuuhun kirjoitettiin neljä koulumme historiaan liittyvää vaihetta: perustaminen Kurkijoelle Elisenvaaraan, sodan

jälkeinen sijoittuminen muutamaksi vuodeksi Suolahdelle ja sieltä edelleen nykyiselle paikalle Karinaisten Kyröön. Kuntaliitoksen jälkeen Elisenvaaran koulukeskus sijaitsee Pöytyällä Kyrössä. Tämän

juhlavuoden jälkeen jokaisen koululaisen tulee oppia muistamaan koulumme historia vähintään näiltä osin.

Elisenvaaran lukion opiskelijat tekivät historian kurssiin liittyen muistelmakirjoituksia Elisenvaaran

yhteiskoulun menneiltä vuosikymmeniltä haastatteleamalla koulun entisiä oppilaita. Näitä opiskelijoiden tekstejä on julkaistu Kurkijokelainen-lehdessä koulun 80-vuotisjuhlanumerossa, joka ilmestyi 26.10. Tämä

juhlalehti jaettiin koulun toimesta kaikkiin talouksiin Aurassa ja Pöytyällä. Näiden haastattelujen ja muistelmakirjoitusten kautta siirtyi paljon arvokasta perinnetietoutta vanhemmalta polvelta nykynuorisolle. Kiitos teille, jotka olette olleet mukana opiskelijoiden haastateltavina. Tässä yhteydessä lausun myös suuret kiitokset Kurkijokelainen-lehdelle ja sen päätoimittaja Raija Hjelmille yhteistyöstä tässä kirjoituskilpailussa. Neljälle parhaalle kirjoittajalle on luovutettu tänään päiväjuhlassa kannustuspalkinnot.

Tänä iltana saamme muistella ja meidän tuleekin muistella mennyttä aikaa ja erityisesti omaa kouluaikaamme. Ruokailun jälkeen meillä on tilaisuus nähdä kuvakollaasi koulumme menneiltä vuosikymmeniltä. Huomaamme, kuinka paljon koulunkäynti on muuttunut vuosikymmenien saatossa.

Toivotan teille omasta puolestani miellyttäviä muistelu- ja keskustelutaukoja entisten luokkatoverien kanssa.

Elisenvaaran koulun 80-vuotisjuhla oli yleisömenestys. Sekä päiväjuhlaan että juhlaillalliselle saapui kumpaankin noin 240 juhlijaa. Kuva on otettu vähän ennen päiväjuhlan alkamista.

Kotiseutumatka juurillemme

Oli heinäkuun kolmas- toista päivä ja perjantai, kun osa Antti Häyhän sukuhaaraa suuntasi kohti juuriin Kurkijoen Aromäelle. Matkan järjestäjänä ja vetäjänä toimi Erkki Antinpoika ja mukaansa hän sai omat sekä sisarustensa lapset. Ja olihan meitä sivusta sukuun tulleetkin mukana melkein toinen mokoma.

Perjantai kolmastoista päivä ei tuonut huonoa onnea matkalle, ellei siksi katsota Suomen puoleisen hyvän sään muuttumista sateiseksi Venäjälle tultaessa. Matka alkoi Loimaalta aikaisin aamulla, ja sukulaisia poimittiin mukaan Nurmijärveltä, Lahdesta ja Kouvolasta. Niinimäen pikkubussia ohjasti Timo Lakonen, jonka kyydissä etimme niin hyvät kuin huonotkin tiet ongelmitta.

Rajan ylitys tapahtui Värtsilässä. Tarkoituksena oli tutustua menomatalla Sortavalaan, mutta sateen takia se jäi kiertojelukseksi kaupungissa. Seuraavaan kerran pysähdyimme sateen tauottua Lahden pohjassa, jossa pääsimme verryttämään jalkojamme pitkän istumisen jälkeen. Tutustuimme entisen suomalaisen kauppalan katu-kuvaan ja kauppoihin, ostokset jäivät vähiin.

Matka jatkui kohti Vätikkää Aino ja Vilho Heinosen vieraiksi heidän kesäpaikkaansa. Perillä oltiin illansuussa, ja heti alkuun isäntäväki toivotti meidät sydämellisesti tervetulleiksi. Aino-emännän laittamana ja osittain nyttikestein saimme aikaan mahtavan illallisen, joka nautittiin ulkosalla pitkän pöydän ääressä. Ilta jatkui saunomisen, uimisen ja seurustelun merkeissä pitkälle kesäiltaan, itikat seurana myös. Kaikille löytyi petipaikka katon alta, ainoastaan isäntäväki oli järjestänyt itselleen telttayöpymisen.

Lauantaiaamu valkeni

Serkukset isovanhempiensa talonpaikan edessä. Eturivissä vasemmalta Annan tytär Seija Silander, Ainin tytär Tarja Alén, Erkin poika Ismo Häyhä. Takarivissä vasemmalta Erkin tytär Anne de Bruin, Jussin tytär Riitta Tammsalo, Ainin tytär Kirsti Schmalenberg, Jussin tytär Kristiina Kokkonen, Ainin poika Aarno Alén sekä Ainin poika Markku Alén.

sateisena, niinpä pukeuduimme sadevaatteisiin ja kumisaappaisiin. Bussi suuntasi nokkansa Maasilan, Riihävaaan ja Mikri- län kautta Elisenvaaraan. Vilho toimi oppaana. Riihävaaassa pysähdyimme Häyhän Iida-mummon syntymäkodin kohdalla katselemaan pellon yli Heinosen talon paikkaa. Sade ja kasvillisuus esti lähemmän tutustumisen.

Isovanhempien kotipihalla

Elisenvaaraassa pysähdyimme asemalla pommitusten uhrien muistomerkkin kohdalla ja jatkoimme matkaa pääkohteeseemme Aromäen Häyhälle. Sadekin vähitellen lakkasi, joten Häyhän nuoren polven oli mukava tutustua isovanhempiensa pihapiiriin. Erkki kertoi muistoja lapsuus- ja nuoruusvuosistaan sekä koulumatkasta, joka oli etenkin talvella tosi lyhyt. Sukset vain jalkaan ja koti-

pihasta mäkeä alas, niin vauhti vei notkelman kautta koulumäkeä ylös kouluun.

Talon kivijalka ja uunin paikka olivat jäljellä. Siinä- hän niitä valokuvia oli hyvä ottaa, seistiin kuin korokkeella. Siitä matka jatkui pari kilometriä Lopottiin päin ja poikettiin kahvitauon ajaksi Heikki Hämäläisen talon pihaan. Kuljettamme keittämän kahvin jälkeen otettiin suunta Haavikolle päin niin pitkälle kuin bussilla pääsi.

Kävellen lähdimme etsimään Seijan isän Eino Hirvosen kotipaikkaa. Tienpaikka heinikosta löytyi pienen etsimisen jälkeen, ja osa joukosta lähti taivalta- maan metsän keskellä olevaa tietä pitkin. Ohitimme Kiiskin pihan ja pysähdyimme pienelle kumpareelle syömään isoja mansikoita ennen Hirvosen pihaa, jossa Erkki selvitti rakennusten paikkoja.

Seijan toive toteutui, ja

hän sai istua isänsä suvun talon kivijalan päällä ja syödä kotipaikan mansikoita. Seuraava pysähdys oli Lopotissa Linnamäen juurella. Siitä osa porukasta lähti kiipeämään mäen päälle ja loput tien toisella puolella olevaan museoon. Vielä tutustuttiin kauppojen tarjontaan ja käytiin kirkon raunioilla ja muistomerkeillä.

Retkipäivä kallistui jo iltana kohti, kun saavuimme majapaikkaamme vaihtamaan vaatteita jatkaaksemme matkaa Ihojärvelle. Siellä Vera ja Gennadi Nikitin viljelevät kesäpaikka- saan perunoita, mansikoita ynnä muita puutarhatuotteita. He tarjosivat meille runsaan aterian ja esittelivät pihaa ja rakennuksiaan.

Vätikän hiekoilla

Paluumatkalla Vilho järjesti kiertojelun Kojon saarella kertoen sen historiaa sekä suomalaisten että

venäläisten aikakaudelta. Pieni pysähdys, ja kävelimme Vätikän hiekkarantaan ihailemaan Laatokan laineita sekä valokuvaamaan.

Vaiherikkaan retkipäivän päätteeksi pääsimme jälleen saunomaan ja uimaan. Iltaa vietimme vielä seurustellen ja sulatellen päivän tapahtumia. Meille, Aromäen kylän eri reunoilla syntyneille tämä kotimatka oli toiveiden täyttymys. Edellisestä käynnistä oli kulunut vuosia, eikä lähtöön oltu saatu kunnon säästä ennen viime kesää.

Ei heinäkuussa enää kukkunut käki eivätkä kukkineet sinivuokot ja tuomet, mutta olihan kotimaisema tallella. Jalkojen alla tuttu

tuva paikka, jonka lattialla lapsuuden leikit leikittiin, naurut naurettiin ja vähäiset murheet saivat lohdun äidin helmassa. Oli tilaa ja avaruutta sisällä ja ulkona, mikä vaihtui sota-ajan lapsen kiertolaisuuteen, ahtaaseen huoneeseen ja alati vaihtuviin kouluihin eri paikkakunnilla.

Yön levon jälkeen kotimatalla käytiin erittäin kuoppaista tietä pitkin kääntymässä Äyräpään muistomerkillä. Pysähdyttiin myös Viipurin torilla, ja halukkaat tekivät ostoksia kauppahallista. Sen jälkeen ylitettiin raja Vaalimaalla.

Saimi

Heikintytär Portsasta

Seija isänsä kodin kivijalalla nauttimassa ahomansikoista.

Ismo Häyhä ja Hans de Bruin lähdössä Vilho Heinosen kyydillä Laatokalle.

Aino ja Vilho Heinonen vastaanottamassa matkalaisia.

Lomalta takaisin

Seuraavana aamuna koitti arki ja todellisuus. Joulukuoli ohi, ja tehtävät kutsuivat. Puolenpäivän aikaan meni juna Elisenvaaraan, joten siihen oli ehdittävä. Elisenvaaraasta lähti auto Lopottiin. Siten en joutuisi apostolinkyydillä menemään, senkin olen kokenut.

Päivän valjettua läksin kävelemään Akkaharjuun, koska junien aikatauluista ei ollut niin tarkkaa tietoa ja kaiken lisäksi oli aika kova pakkanen. Käveleminen hän ei ole mitään herkkua kovalla pakkasella, ja olinhan jo Akkaharjuun kävellyt, joten tiesin, miltä se tuntuu.

Matka Elisenvaaraan onnistui oikein hyvin. Junan pysähtyttyä entisen asemarakennuksen raunioiden kohdalle oli käveltävä muutama sata metriä takaisin päin, koska asema sijaitsi väliaikaisesti Kamarahkoon menevän tien varrella sijaitsevassa parakkirakennuksessa.

Kun saavuin parakille, mistä auto lähti Lopottiin, huomasi, että se näytti olevan jo aivan täynnä. Kysekin kuskilta, mahtuisikohan siihen vielä. Pahalta näytti, lava tuntui olevan aivan täynnä seisovia, ja siellä oli jät sanoivat, ettei sinne yksinkertaisesti mahtunut enää ketään. Samaan tulokseen tuli myös toinen sotilas.

Aikamme siinä ihmeteltyämme toinen meistä leikkilään sanoi: ”Onhan tuossa etulokasuojan päällä istuinpaikat. Istutaan niissä selkää päin tuulta pidellen toisiamme kädestä kiinni.” Kysyimme kuljettajalta, voisimmekohan siten matkustaa siihen saakka, kunnes joku jäisi pois kyydistä. Saimme siihen kuljettajalta luvan. Siinä sitä sitten matkustettiin jotain 5-6 kilometriä. Oli se aika kylmää kyytiä, kun pakkastakin oli aika lailla. Mutta ken leikkiin ryhtyy, se sen kestämään.

Ensimmäisessä pysähdyksessä jäi jo useampi henkilö pois kyydistä, jolloin me päästiin sinne lavalle. Eipä tarvinnut kävellä Lopottiin, mikä olisi ollut toinen vaihtoehto, muttei kovin houkutteleva sellainen.

Niin oli joululoma pidetty ja arki edessä. Samoja töitä sain jatkaa kuin ennen joulukuoli. ”Ei mitään uutta auringon alla”, sanoo vanha suomalainen sananlasku. Mutta nuoriin poikiin se ei aina pitänyt paikkaansa, sillä elämä opetti aina uutta, sen tulin itsekin sinä kevättalvena huomaamaan.

Kutsuntoihin vuonna 1943

Aika kului nopeasti, ehkä liiankin nopeasti. Kun joskus vilkaisin sanomalehteä, kiinnitin huomioni kutsuntailmoituksiin, joissa kuulutettiin jo minua vuotta vanhempia. Silloin havahtuinkin todellisuuteen:

seuraavalla kerralla olisi jo minun vuoroni.

Se pani vähän ajattelemaan asioita toisessa järjestyksessä. En siihen mennessä ollut kiinnittänyt paljokaan huomiota, jos joku oli lähtenyt pois joukosta, sillä aina sellaista sattui. Eikä sitä kukaan kehuu: ”Nyt minä pääsen jo oikein armeijaan.” Tosi asiassa se vei monen pojan totiseksi, sillä täällä olo oli lasten leikkiä armeijaan verrattuna.

Elettiin maaliskuun ensimmäistä viikkoa, olin juuri täyttänyt kahdeksantoista vuotta, ja oli kulunut tasan kuukausi siitä, kun olin nähnyt sen kutsuntaa koskevan ilmoituksen. En oikein ollut uskoa todeksi sitä, kun minulle ojennettiin kirjekuori, joka sisälsi kutsuntaan saapumismääräyksen. ”Näinkö pian? Eihän tästä ole kuin kuukausi, kun oli edelliset kutsunnat. Ja nyt jo uudestaan.” Se veti mielen matalaksi.

Minäkin joutuisin tosi toimiin. Muutama muikin poika oli saanut kutsun, enkä vain minä yksin. Mutta kyllä se joka tapauksessa vakavaksi veti. Loppukuukausi meni kuin siivillä. Oli huhtikuun alku ja minulla viimeinen päivä Is-joukoissa. Kutsuntatilaisuus oli 2.4.1943. Sen jälkeen sai pukea siviilit ylle ja siihen päättyi palvelu Is-pojissa ja alkoi

Vapaata, kunnes 12.4. piti astua armeijan ”suuriin saappaisiin”.

”Onhan tuossa etulokasuojan päällä istuinpaikat. Istutaan niissä selkää päin tuulta pidellen toisiamme kädestä kiinni.”

Rauhalan kasarmi

Taas alkoi uusi jakso minun elämässäni, kun kauniina keväisenä päivänä 12.4. astelin Rauhalan kasarmille Lahdenpohjaan. Kasarmi sijaitsi aivan kauppalan tuntumassa. Se oli myös Laatokan laivaston tukikohta.

Kyllä minua hiukan jännitti, miten kaikista alkutouhuista oikein selviäisin. Olin joskus pikkupoikana kuunnellut vanhempien poikien juttuja heidän ensimmäisestä päivästänsä sotaväessä. Ajattelin itsekseni, että ehkä tilanne olisi toisenlainen, koska oli sota-aika.

Jo pääovella kasarmin pihalla oli opastus, mihin päin piti mennä, joten hyvin osasin toimistoon, jossa ilmoitettiin palvelukseen. Sieltä annettiin valmiiksi kirjoitettu paperi, josta ilmeni mihin komppaniaan, joukkueeseen ja ryhmään jouduin. Minulla ne olivat kaikki kolmosia.

Paperi kädessä läksin etsimään omaa paikkaani, joka löytyi toisen tai kolmannen kerroksen perältä. Ovessa luki 3komp 3jouk. Astuin sisään, ja siellähän oli jo poikia aika lailla. Oli pa siellä muutamia tuttuja-

Eino Heikinmaa:

Oi niitä aikoja entisiä ja nuoruusaikoja noita Sota-aika, osa 4

kin: Antosen Reino, joka oli koulukaverini, ja muutamia muitakin Kurkijojoen poikia.

Kun ilmoittautumisaika oli loppunut, niin yksi ryhmänjohtaja opasti meidät varusvarastolle, joka sijaitsi pienen matkan päässä varsinaisesta kasarmirakennuksesta. Siellä oli myös etappi, joka tuli tutuksi paikaksi myöhemmin monelle meistä. Jokainen sai omat varusteensa ja pussin, mihin laitettiin siviilivarusteet. Mitään vaihtomahdollisuutta varastolla ei ollut. Saimme kuitenkin vaihtaa varusteita keskenämme, jos niin halusimme.

Jännitti hiukan mitä kaikkea sieltä oikein löytyy, kun seurasi mitä kaikkea sinne säkkiin oikein laitettiin, mahtaakohan nuo kaikki olla oikein sopivaa kokoa ja niin pois päin, mutta sitenhän sen näkee kun säkin tyhjentää. ja kokeilee.

Kun olimme pukeneet saamamme varusteet ylle, ja katselimme toisiamme, oli hämmästyksenne suuri. Olimmeko ollenkaan Suomen armeijan varusteissa, kun asetakkejakin oli ainakin neljä eri mallia, aina 1800-luvulta alkaen ruotsalaismalliseen asetakkiin saakka? Minun kohdallani taisi sattu kaikkein huonoin tuuri, sillä sain sen ruotsalaismallin numero 56, mikä oli sitä suurinta mallia, ja kantaja oli ryhmänsä toiseksi pienin. Voitte vain kuvitella, millaiselta 160-senttinen poika näytti.

Alokkaana Huuhanmäessä

Alokasaika Rauhalassa kesti kolme viikkoa, jonka jälkeen meidät siirrettiin Huuhanmäen varuskuntaan, jossa meillä oli valatilaisuus 15.5. Ennen siirtoa Huuhanmäkeen meille pidettiin varustarkastus ja meidät määrättiin varusvarastolle, jossa meille annettiin sopivimmat varusteet, ei mitään uusia mutta kuitenkin sopivan kokoiset ja puhtaat päällysvarusteet. Niin olimme valmiit muuttomarssiin.

Huuhanmäki oli Suomen ensimmäisiä paikkakuntia, joihin siirrettiin varuskuntia kaupungeista. Viipurissa sijainnut Viipurin Rykmentti siirrettiin Huuhanmäkeen 1930-luvun puolivälin tienoilla. Kuulin kerrottavan että ne olivat Euroopan uuden aikaisimmat kasarmit siihen aikaan.

Meidät sijoitettiin kasarmi numero yhteen, ja meille annettiin panssaritorjun-

takoulutusta tykeillä, vaikka meidän virallinen aselajimme olikin Rannikkotykit. Mutta annettiin meille myös opetusta panssaritorjuntatykin käytössäkin, sillä sodassa ei etukäteen tiedä, mitä kaikkea siellä joutuisi tekemään.

Toinen mistä meille pian ilmoitettiin, oli valatilaisuus, joka tulisi olemaan 15.5., jolloin tulisi kullekin kuukausi ja kolme päivää siitä, kun astuimme sotapalvelukseen. Tähän tilaisuuteen meitä käskettiin suhtautumaan vakavasti: ”Tämän jälkeen olette Suomen armeijan sotilaita, joita näin sota-aikana vaaditaan paljon.” Nämä kaikki asiat vetivät nuoren miehen mielen totiseksi, mutta nämä ovat vain minun henkilökohtaisia mietteitäni.

Ylipäällikön vierailu

Pian koitti se päivä, jolloin meistä nuorista pojista tuli Suomen armeijan sotilaita. Aamulla käskynjoon yhteydessä oli ensiksi varustarkastus, jossa todettiin, että jokainen oli parhaassa mahdollisessa asussa. Sitteen ilmoitettiin, että Kenraali Mannerheim tulisi meitä tervehtimään. Se tuntui hiukan uskomattomalta, mutta kyllä se sittenkin oli totta.

Oli kuuma ja aurinkoinen päivä, kun marssimme varuskunnan kentälle valatilaisuutta varten. Olimme sitä jo aikaisemmin muuttaman kerran harjoitelleet, joten tiesimme, mihin kohtaan kentälle järjestäytyisimme. Jäimme odottelemaan Mannerheimin saapumista.

”Olimmeko ollenkaan Suomen armeijan varusteissa, kun asetakkejakin oli ainakin neljä eri mallia, aina 1800-luvulta alkaen ruotsalaismalliseen asetakkiin saakka?”

Koska oli helteinen ja oikein hiostava päivä ja olimme pukeutuneet asetakkeihin, niin kaikki eivät sitä kestäneet. Niinpä siitä viereltäni muutama poika rupesi huojumaan ja tasapaino petti. Heidät siirrettiin vain taakse hetkeksi istumaan kenenkään huomaamatta, sillä paikalle oli kokoontunut paljon yleisöäkin.

Pian odotus palkittiin. Alkoi kuulua lentokoneitten ääntä, ja kolme suomalaista hävittäjää kaarteli Huuhanmäen yläpuolella.

Samaan aikaan Mannerheimin autosaattue kaarsi esikunnan pihaan. Autosta nousi Suomen armeijan Ylipäällikkö meitä tervehtimään: ”Hyvää päivää, nuoret sotilaita.” Me vastasimme kaikki yhtenä miehenä: ”Hyvää päivää, Herra Kenraali.”

Valatilaisuuteen kuului paljon muutakin ohjelmaa, mutta juhlallisin hetki oli, kun Suomen armeijan ylipäällikkö, sotamarsalkka kenraali Mannerheim kävi meitä nuoria poikia tervehtimässä. Tuntui juhlalliselta, että meitäkin arvostettiin niin paljon.

Helluntaiksi lomalle

Seuraava päivä oli Helluntain lauantai, ja oli mahdollista anoa pyhäksi lomaa. Minäkin anoin lomaa, josta tieto saataisiin vasta lauantaina puolen päivän jälkeen, sillä meillä oli vielä aamupäivällä maastossa taisteluharjoitus, josta tultiin vasta päiväruokailuun.

Kun tulimme kasarmille, minulla oli vajaa tunti aikaa Akkaharjuun menevälle junalle. Ajattelin, että jos saisin lomapaperit heti, niin ehtisin päiväjunaan eikä tarvitsisi odottaa iltajunaa. Siksi menin toimistoon heti ennen muita. Ja olihan se loma minulle myönnetty, ja paperitkin luvattiin kymmenessä minuutissa.

Toivoin, että todella saisin ne paperit silloin, kun ne oli luvattu, niin ehtisin päiväjunaan, jos en menisi ruokailuun niin kuin toiset. Ja niinhän siinä kävi, että sain paperit aikailematta käteeni. Silloin meikä poikaa vietiin vikkelahti Huuhanmäen pysäkkiä kohti. Hiukan minua jännitti, ehtisinkö ajoissa perille. Ja ehdinhän minä. Tuntui mukavalta, kun pääsi lomalle.

Eihän se junamatka kestänyt kuin parikymmentä minuuttia: Ihalassa vain pysähdys, ja sitten oltiin jo Akkaharjussa, josta oli tunnin kävelymatka, ja sitten olinkin jo kotona. Tuntui mukavalta, kun sai istua kotipöydän ääreen.

Muutaman tunnin kuluttua sain jälleen lähteä Akkaharjun asemalle. Nimitäin Kiiskin Elsa-täti saapui Lahdenpohjasta junalla Akkaharjuun, josta minä siis hain hänet hevoskyydillä meille Helluntaita viettämään. Linja-autoja ei silloin vielä kulkenut. Pysäkillä olisi ollut vain kilometrin matka meille.

Elsa-tädin junassa meni suurin osa armeijakaveristani lomalle. He ihmettelivät, kuinka minä olin jo siellä ja vieläpä siviilivarusteissa. Kun loman jälkeen tavattiin, niin kerroin, että olin lähtenyt lomalle aikaisemmin. Sen enempiä kommentoinut.

Pianhan se parin vuorokauden loma oli pidetty, mutta vaihtelu oli ollut virkistävää. Seuraavaan lomaani kului aikaa yli puoli vuotta, sillä se oli juuri ennen joulua, mitä en tietenkään vielä Helluntaina

osannut arvata.

Etulinjan totuttautumista

Huuhanmäessä olo ei ollut kovin pitkä, sillä pian Helluntain jälkeen meidät siirrettiin Ihalaan Hepolamille, jossa oli varuskunnan leirikeskus, siellä elettiin luonnon keskellä telttamajoituksessa. Silloin siellä ei ollut mitään pysyviä rakennuksia, joten se kuvasi tilannetta etulinjassa, sotatilan aikana.

Hepolammin koulutusjakso oli vain noin kuukauden mittainen. Siellä myös suoritimme kivääriammuntamerkkiin vaadittavat lyhyemmät matkat, pidemmät matkat suoritimme Huuhanmäen ampumaradalla.

”Sitten ilmoitettiin, että Kenraali Mannerheim tulisi meitä tervehtimään.”

Aseet, joilla merkit suoritettiin, olivat vanhoja sotilaskivääreitä, joihin oli laitettu pienoiskivääriin patruunoihin sopiva piippu. Sillä tavoin säästettiin kivääri patruunoita tärkeimpiin tehtäviin. Tuontapaiset ammunnat voitiin tehdä noillakin panoksilla, sillä siellä ei ollut virallista ampumarataa, mikä meitä monia ihmetytti.

Saimme myös henkistä ravintoa eli viihdykettä, sillä eräänä päivänä ilmoitettiin, että illalla meille tulisi esiintymään ns. viihdytyskiertue. Siinä oli mukana Harmony Sisters, minkä voin muistaa väärinkin. Joka tapauksessa mukana oli kolme kaunista laulavaa tyttöä.

Jatkuu...

Hain äskettäin töitä ja tapasin monia hyvää tarakoittavia henkilöstöpäälliköitä. He joutuivat lähettämään hylätyille hakijoille kirjeet, joissa kerrottiin, että joku toinen oli tullut valituksi.

Eräs poikkeuksellisen myötätuntoinen henkilöstöpäällikkö kertoi asian seuraavasti: ”Valitettavasti onnistuimme löytämään hakijan, joka täyttää vaatimuksemme.”

* * *

Mieheni on lääkäri. Yksi hänen uskollisimmista potilaistaan on viehättävä vanha rouva, joka on oikea terveyden perikuva. Siitä huolimatta hän on jo usean vuoden ajan käynyt lääkärintarkastuksessa joka kuukauden ensimmäisenä tiistaina. Yhtenä vuonna hän ei kuitenkaan tullut maaliskuussa.

Seuraavana päivänä mieheni sai kirjeen: ”Hyvä tohtori, suonette anteeksi, etten saapunut eilen. En voinut tulla, koska olin sairas.”

Räsänen tytöt rakkaan lauluharrastuksensa parissa; pieni Ilmi soittaa pianoa. Mukana olivat myös Karttusen Anja ja Cleven Anni.

Arkea ja juhlaa Kurkijoella

Vaikka Kurkijoki oli laaja pitäjä, kaikki tarpeellinen ja mielenkiintoinen oli Lopotilta kävely-, polkupyörä- tai venematkan päässä. Kurkijoen Lopotilla oli kaksi sekatavarakauppaa, osuuskauppa ja Keski-Karjalan osuusliike.

Osuuskauppa oli hyvin varustettu, sieltä ostettiin sokerit ja jauhot, näkkileivät ja juustot. Meidän tyttöjen mekkokankaatkin ostettiin sieltä. Mutta kun me tarvitsimme juhla-vaatteita, äiti ajoi linja-autolla Viipuriin kangasostoksille. Kotiompelijamme Helena Hakulinen ompeli niistä kankaista sitten juhlamekkoja. Hän ompeli kaikki muutkin vaatteemme. Kengät ostimme suutari Juvosen kaupasta.

Kurkijoella oli kaksi leipomoa, Nieminen ja Rätty, joista kummastakin ostimme mainioita vesirinkeleitä. Kurkijoen Kaupinmäessä oli hyvä kirjakauppa, jossa kauppias Kauppi mustine täyspartoineen oli itse myymässä kaikkea mitä kirjakaupoissa siihen

Ilmi Kärävä: Räsäset Kurkijoella osa 4

aikaan myytiin, myös erilaisia leluja. Lopotilla oli kaksi taksia, Pekka Veijalaisen ja autoilija Kuosan vuokra-autot.

Tammikuun yhdeksäntenä eli Velin päivänä

”Jo 1930-luvulta alkaen meille oli tilattu myös *National Geographic Magazine*, jossa oli kauniita värivalokuvia. Tätä amerikkalaista lehteä kertyi hyllyyn nopeasti suuret määrät.

meillä oli aina kahvikutsut samoin kuin Pärttylin päivänä 24.8. eli isän syntymäpäivänä. Vieraina olivat Kurkijoen maamiesopiston lehtorit vaimoineen ja Lopotilta lääkäri ja opettajat sekä pappilan väki, kirkkoherra Nuottamo (aik. Nyholm) ja myöhemmin

kirkkoherra Heliövaara sekä kappalainen Silvennoinen.

Kirjat ja lehdet

Jokaisena arkipäivänä postinkantajamme Iida toi tilaamamme sanomalehdet muun postin mukana. Tietysti tärkein oli Uusi Suomi, mutta Käkisalmen sanomiakin luimme paljon.

Käkisalmen sanomien päätoimittajana oli August Vuorelainen, jonka tytär Sirkka oli Elsan luokkatoveri ja ainoa poika ”Yki” oli meidän Sirkkamme luokkatoveri. Sekä Sirkka että Yki kävivät luonamme Kurkijoella. Päätoimittajaa kutsuttiin Laulu-Veikoksi.

Äidille tuli kerran viikossa ilmestynvä Kotimalehti. Aikakauslehdistä tärkein oli Hakkapeliitta. Jo

1930-luvulta alkaen meille oli tilattu myös *National Geographic Magazine*, jossa oli kauniita värivalokuvia. Tätä amerikkalaista lehteä kertyi hyllyyn nopeasti suuret määrät.

Meillä käytettiin paljon aikaa kirjojen lukemiseen. Keittiötä ja ruokahuonetta lukuun ottamatta oli asuntonne jokaisessa huoneessa kirjahyllyjä.

Tässä kohtaa sopii mainittavaksi, että vaikka lähes jokaisessa huoneessa oli kirjoja, samalla tavalla oli asunnossamme myös jänkälä: niitä oli säilöttyinä lähes kaikkialle liinavaatekaappeja myöten. Äiti muistuttikin meitä toistuvasti lapsina, ettei kannata mennä naimisiin luonnon-tieteilijän kanssa.

Kirjoja oli jokaisen perheenjäsenen ikään ja makuun. Topin mielikirja oli

Professori Itikaisen tutkimusmatkat. Ja kun ikä lisääntyi, Topi alkoi lukea poikien seikkailukirjoja. Minun suosikkini oli ensin Jänis Vemmelsääri ja sitten Peter Pan, Anni Swannin sadut sekä nuorisokirjat.

Isot siskot lukivat Alcottin ja Montgomeryn kirjoja sekä Topeliuksen Välskärin kertomuksia. Äiti luki kaikkea, mitä me tytötkin luimme, ja lisäksi joitain uskonnollisia kirjoja.

Isän huoneessa oli huomattava, pääasiassa tieteellinen kirjasto, johon sisältyi lukuisia erillispainoksia pääasiassa luonnontieteiden alalta. Arvokkaimmat kirjat olivat salin kirjakaapissa: suuri perhe- raamattu, 10-osainen tietosanakirja sekä Suomea koskevat maantieteelliset teokset ja vapaussotaa käsittelevät kirjat.

Talvisodan päätyttyä Helsingin yliopiston silloinen rehtori Kaarlo Linkola lähetytti Elisenvaarasta meille suuren kuorma-auton, jonka avulla evakkoon pelastettiin isän jänkäläkoelma, noin 22 000 jänkälänäytettä, ja koko tieteellinen kirjasto. Samaan autoon mahtui vielä flygelimme sekä muita huonekaluja ja suurin osa muista kirjoistamme.

Musiikki harrastuksena

Musiikki oli koko perheellemme tärkeä harrastus. Jokainen meistä osasi laulaa. Isä oli opiskeluvuosinaan laulanut YL:n kuorossa Heikki Klemetin johdolla. Myös äiti lauloi paljon, lastenlauluja ollessamme pieniä ja myöhemmin hengellisiä lauluja.

Isä soitti hyvin pianoa. Muistaakseni meillä oli aina ollut flyygeeli. Me lauloimme isän säestyksellä esimerkiksi ”Oi kiitos sä Luoja armollinen”, jonka sanat olivat Eino Leinon ja sävel Oskar Merikannon. Isä soitti paljon marsseja. Kun hän soitti ja lauloi ”Sotilaspoikaa”, Topi rupesi itkemään.

Aino vanhimpana sai pianotunteja kanttori Heikki Miettiseltä, Sirkkaa ja minua isä itse opetti soittamaan. Minä opin

kaikki harjoituskappaleet ulkoa samoin kuin kaikki laulutkin, samoin Topi. Siksi kumpikaan meistä ei malttanut seurata nuotteja. Vasta yli 10-vuotiaana minä opin soittamaan nuotteista.

Topille ostettiin viulu. Opiskeluaikanaan Topi oli Turussa viulunsoittajana Savo-karjalaisen osakunnan soittajissa. Hän soitti aina korvakuulolta ilman nuotteja, ja hyvin meni.

Linnavuoren rinteessä oli Lars Sonckin piirtämä kaunis opiston aittarakennus, jonka parvekkeella meillä oli kesäiltoina tapana laulaa. Siksi me kutsuimmekin aittaa lauluaitaksi. Kuorolaulajimme

”Kun Tauno Äikää soitti Kurkijoen kirkossa, Topi istui aina urkujen vieressä kuuntelemissa, katselemissa, ihmettelemässä ja nauttimassa.

kuuluivat kaikki Räsänen tytöt ja Cleven Anni sekä Karttusen Anja.

Anni ja Anja osasivat kyllä laulujen sanat, mutta heillä kummallakaan ei ollut sävelkorvaa. Niinpä heidän laulunsa oli vain mörinää, kuitenkin he nauttivat laulamisesta.

Lauloimme kansanlauluja, suosikkimme oli ”Karjalan kunnaila”, jota en ole kertaakaan voinut laulaa Karjalan menetyksen jälkeen. Itken aina, kun kuulen muiden sitä laulavan. Mielestämme kaunein laulu oli ”Viirit liehuu, venhot vettä vierii, illan rusko kultii Mälarin, airon loiske, torven kaiku kiirii, rannan lehdikoihin tuoksuviin...” Ihmettelin, mistä se ”torven kaiku” tuli.

Tauno Äikää

Eräänä päivänä isä oli kutsunut meille kotiin Tauno Äikään, joka opiskeli Viipurin musiikkiopistossa sekä pianon- että urkujensoittoa. Isä oli tavannut Lopotilla tuttavamme urkuri Heikki Miettisen, jonka seurassa Tauno oli. Heikki ja Tauno olivat ilmeisesti olleet kirkossa soittamassa urkuja. Tau-

Linnavuoren rinteessä sijaitsi Lars Sonckin piirtämä Opiston museorakennus, jota Räsänen tytöt käyttivät ”lauluaittanaan”

Tiedemies Veli Räsänen kotonaan jänkälä tutkimassa. Evakkoon saatiin pelastettua koko jänkäläkoelma, noin 20 000 jänkälänäytettä.

non kotona oli vain urku-harmoni, mutta meillä oli flyygeili, jonka soittoon Tauno sai heti luvan.

Oli suuri onni meille, että Taunon piti kesälläkin harjoitella pianonsoittoa. Tauno asui 15 kilometrin päässä meistä Ihojärvellä, mutta polkupyörällä hän pääsi mukavasti Kurkijolle soittamaan.

Ensimmäisenä kesänä Tauno soitti flyygeillämme Merikannon ”Romanssia” sekä soitti ja lauloi ”Merellä”. Sitten tuli Sibeliuksen ”Ristilukki” ja vihdoin Chopinin ”Fantasia Impromptu”, jota tahdoimme vuodesta toiseen kuulla uudelleen.

Kun Tauno soitti Kurkijoen kirkossa, Topi istui aina urkujen vieressä kuuntelemassa, katselemassa, ihmettelemässä ja nauttimassa. Vuosikymmeniä myöhemmin kun Tauno oli jäänyt eläkkeelle Johanneksen kirkon urkurin virasta, olin kutsunut lounaalle kotiin Munkkiniemen Kartanontielle Kurkijoen opistolaisia ystäviämme, kaikki sisareni ja Topin. Taunokin tuli ja soitti pienellä Hellas Figarollani ”Impromptun”. Vielä toisenkin kerran tämän jälkeen hän tuli soittamaan Räsäsen tytöille ja Topille. Kyynele silmissä me kuuntelimme ja muistelimme Kurkijoen kesäiltoja.

Vuoden 2006 joulukuussa Tauno täytti 89 vuotta. Olin lähettänyt hänelle syntymäpäiväkortin. Tauno soitti minulle syntymäpäivänsä jälkeen ja sanoi: ”Kiitos, että sain tulla Kurkijoella kesäiltoina teille soittamaan. Mie soitin Fantasia Impromptun.” Minä jatkoin tähän: ”Iltaaurinko paistoi Laikkalanlahteen, ja me istuimme ja kuuntelimme. Ja kun aurinko laski ja ilta pimeni, me kiipesimme Linnavuorelle katsomaan – kiiltomatoja.”

Tämä on samalla minun viimeinen muistoni viimeisestä kesästäme Kurkijoella.

Isä, äiti ja Kurkijoki

Tietysti Kurkijoki oli meille jokaiselle maailman paras paikka. Isäkin, joka syntyjään oli pohjalainen, ihastui Kurkijokeen, sen luontoon ja ihmisiin. Kesäisin hän ajeli polkupyörällä pitkin pitäjää opettamassa omenapuiden jalostamista ja mehiläisten hoitoa. Hän tutustui ihmisiin ja myös osti Kurkijoelta maapalstan eläkeasunnon rakentamista varten.

Äitikin oli onnellinen Kurkijoella. Kirkko ja kaupat olivat lähellä. Emme me joka sunnuntai käyneet kirkossa. Pienenä ollessani kirkonmenot tuntuivat aina liian pitkiltä. Myöhemmin kun olimme oppineet lukemaan virsien sanat virsikirjasta, kirkossa oli paljon mukavampaa, kun sai itse laulaa mukana.

jatkuu...

Viipurin oikeus yllätti pikatuomiolla

Viipurissa toimivan Leningradin oblastin piirioikeus järjesti 31.10. perusteellisen yllätyksen. Varatuomari, asianajaja Kari Silvennoinen on Viipurin Luostarinkatu 26:n omistajan Kalle Paulan edustajana ajanut oikeudessa kiinteistön palauttamista sen suomalaiselle omistajalle. Vasta 25.10. ilmoitettiin, että jutun istuvat tuomari vaihdetaan ja prosessi aloitetaan alusta.

Keskiviikkona 31.10. uusi tuomari Gennadi Smirnov antoikin jutussa lopullisen tuomion. Suomalaisen vaatimukset tontin palauttamiseksi Kalle Paulalle ja hänen merkitsemisensä kiinteistörekisteriin omistajana hylättiin.

Perusteluiksi venäläinen oikeusistuin katsoi kolme asiaa:

1) Neuvostoliitossa ei ollut perimysoikeutta 30.4.1941, jolloin Kalle Paulan isä, Kaarle Paula kuoli.

2) Tontin omistusoikeus oli siirtynyt Neuvostoliitolle jatkosodan päättyessä.

3) Kanne oli nostettu liian myöhään.

Suvereenia demokratiaa toteuttava Venäjä lähti siten päätöksessään siitä, ettei länsimaisella perimysjärjestyksellä ole mitään merkitystä. Kaarle Paula ei kuitenkaan ollut Neuvostoliiton kansalainen, vaan suomalainen.

Oikeuden päätös on rankka isku kaikille ulkomaisille tahoille, jotka omistavat suoraan tai välillisesti jotain Venäjällä. Venäjän oikeuslaitos ei tunnusta ulkomaista perimystä. Siihen verrattavaa on omistusoikeuden siirtyminen kaupan tai lahjoituksen muodossa. Oikeuden päätöksestä voi tulla Venäjän tulevia investointeja arvioiden todella vakavia seurauksia.

Toisena perusteena to-

dettu omistusoikeuden siirtymisen Neuvostoliitolle on sellaista uutta oikeutta, josta ei ole ollut tietoa. Neuvostoliitto oli YK:n jäsen ja se, samoin kuin Venäjä, on ratifioinut mm. YK:n ihmisoikeusjulistuksen. Sen 17. artiklassa vahvistetaan omistusoikeuden pysyvyys.

On hyvä muistaa, että Pariisin rauhansopimuksessa Neuvostoliitto jalomielisesti lupasi suosittaa Suomea YK:n jäseneksi ja osalliseksi sen kaikkiin yleissopimuksiin sen jälkeen, kun Suomi olisi allekirjoittanut Pariisin rauhansopimuksen – oikeudenmukaisuuden periaatteiden mukaisesti.

On hyvä muistaa, ettei Neuvostoliitto laatinut minäänlaista lakia, jolla kiinteistöjen omistusoikeus olisi siirtynyt sille. Ei myöskään Venäjä ole sellaista lakia laatinut.

Moskovan sopimuksessa 1940 tai Pariisin rauhansopimuksessa 1947 ei ole sanaakaan mainintaa siitä, että kiinteistöjen omistusoikeus jotenkin siirtyisi Neuvostoliitolle. Suomen valtio ei omistusoikeutta olisi voinut siirtääkään, koska Suomi demokraattisena maana ei harjoita omaisuuden sosialisointia.

Nyt voidaan havaita jälleen kerran, ettei sopimuksilla ole mitään virkaa, ne ovat olleet Neuvostoliitolle ja ovat Venäjälle vain tarkoituksenmukaisesti sovellettavia papereita.

Venäläisen oikeudenkäytön pohjalta voi vain syvästi ihmetellä Suomen valtion johdon suhtautumista kansainvälisten sopimusten pitämiseen. Vielä enemmän voi ihmetellä sitä intoa, millä Maanmittaushallitus tarjoaa Venäjälle tietoa ja konsulttiapua kiinteistörekisterien rakentamiseksi Karjalaan ja muualle Venäjälle. Suomalainen viranomaistaho pyrkii siten korvausta

(tai lähialueyhteistyöohjelaitusta?) vastaan heikentämään entisestään suomalaisten omistajien asemaa Venäjällä.

Kari Silvennoinen on syystäkin ärsyynyt. Länsimainen asianajaja ei ole tottunut siihen, että oikeus on hallintovallan käsi-varsi. - Emme saaneet oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä alioikeustasolla Venäjällä, valitamme tuomiosta Leningradin piirin valitustuomioistuimeen Pietariin.

Viipurin oikeudenkäyntijärjestely osoittaa, ettei Venäjällä ole mahdollista saada oikeutta, ei edes muodollisesti kestävää oikeusprosessia. Pinnan alla kuitenkin näyttää olevan eriäviä mielipiteitä oikeudenkäytöstä. Miksi muutoin piirioikeuden tuomari Savukoski olisi yhtäkkiä syrjäytetty ja tilalle laitettu tuomari Smirnov? Smirnov vaikuttaa päätöksen ripeyden ja sisällön perusteella olevan täydellisesti Putinin hallinnon käsikassara ja valmis taivuttelemaan oikeutta tarpeen mukaan.

- Harkitsen asian viemistä heti EIT:hen tapahtu-

neen röhkeän oikeudenloukkauksen takia jo tässä vaiheessa. Ymmärrän asian siten, että vaalien lähestyessä Venäjällä asia piti saada nopeasti pois julkisuudesta, sanoo Silvennoinen.

Ottaen huomioon EIT:n venäjänkielinen päätös suomalaiselle kantajalle ja päätöksen sanamuoto, jossa Suomen oikeuslaitos katsottiin jollakin tavoin alisteiseksi Venäjän oikeuslaitokselle, voidaan olla varmoja päätöksen poliittisuudesta myös nyt, jos Silvennoinen lähtee hakemaan heti EIT:stä oikeutta.

Sotapakolaisten, kauniisti suomalaisittain sanoen evakkojen, omistusoikeuskysymys on arka asia, jota valtaapitävät eivät halua pöydälleen. Tuomarit haluavat välttää tilannetta, jossa he joutuvat ilmoittamaan, että YK:n ihmisoikeusjulistuksella ja Euroopan ihmisoikeussopimuksella onkin jotain juridista merkitystä ja pakolaisten oikeutta pitää kunnioittaa. On hyvä pitää mielessä mm. Yhdysvaltojen korkeimman oikeuden täysin toisenlainen päätös ns. Maria Altmanin tapauksessa.

Viipurin piirioikeuden päätös on tyrmäävä oikeusprosessin näkökulmasta. Se on tyrmäävä myös perusteluiltaan. On perusteltua kysellä, mikä Venäjällä oikeastaan on muuttunut verrattuna Neuvostoliittoon. Vallassa on yksi klaani. Maata johtaa tuntematon klaani, jolla on keulakuva. KGB-FSB –pohja on valloittanut hallintoelimet. Väkivallan kulttuuri on voimissaan. Oikeus on hallinnon apuväline.

Tämä Venäjä on Euroopan Neuvoston jäsen, YK:n turvallisuusneuvoston pysyvä jäsen, pyrkimässä WTO:oon, Nato-kumppani. Tämä Venäjä pitää mm. Karjalaa, Salla-Kuusamon alueita, Petsamoja ja eräitä Suomenlahden saaria ja Viron Setumaata hallussaan vastoin Atlantin julistusta ja kansainvälisiä sopimuksia.

Tämä Venäjä pitää hallussaan esim. 1 milj. km² Mantsurian alueita ja Japanille kuuluneita Sahalinin saarta ja Kurilien saaria. Olisiko läntisen maailman aika nykyistä syvällisemmin miettiä tätä kokonaisasetelmaa?

ProKarelia

Ajan menoa

Kallelle peukkuu piettiin, jot pääsis keskel Viipurii pykäämää pytinkii.

Panin miekii kää ristii, vaik en uskontkaa, eikä auta Keskusta-nuori Paavo Väyrynenkää.

Ihte sitä pittää raataa, näyttää kauppakirjaa, karttaa, vaik joutais niil pyyhkii - en sano mitä.

Yks poika tek hirmuteon: pyssy on älyttömän kääs pahast. Myö kauhistellaa, pääs on ku tahast. Neuvojii riittää, toivon varas ollaa. Suru pohjaton monis kois on.

Ei osata sovus sottuija, kaik käyvät lakkoo. Ilmas ol sellane uhan enne, jättää työnsä valkone ja hento. Ei kelpaa entiselviisi: olin tekevinnäin ja hyö maksavinmaa.

Iso raha viep työt toisel puolel maalimaa, kahtoot sit mite myö tääl suu panna. Täälki raja vuotaa väkkee, hyö halval työt tekköö, toiset elätiks oteta. Heikomppaa tää hirvittää, enpä ossaa kettää kivittää.

Anna

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Väinö Hakkila
2. kanta-astuja
3. Tunnuksen toiseksi viimeinen merkki on naisilla parillinen ja miehillä pariton luku.
4. vuonna 1994
5. Elialle
6. yhdeksän
7. vuonna 1919
8. Miina Sillanpää
9. romaani, jossa henkilöillä ja tapahtumilla on vastineensa todellisuudessa
10. keväällä 1986

Esikon puumerkki

Jouko Heinonen ja Johanna Lähteenmäki Lapinlahden koulun kivijalalla.

Vaarin kanssa Karjalassa 3.-5.7.

**Nenonen, Heinonen....
Luen nimiä muistokivestä. Tutun kuuluisia, vaikka kaikki ovat kuolleet yli 50 vuotta ennen syntymääni aivan toisella laidalla silloista Suomea.**

Olemme juuri saapuneet Kurkijoelle Karjalaan, Vaarin kotipitäjään. Ensi näkemältä kylä näyttää aika su-

rulliselta. Entisestä hotellista on jäljellä enää kivijalka, ja Neuvostoliiton aikaisia rakennuksia seisoo tyhjiin. Jonkun rakentaminen on jäänyt kesken, toinen kiittää uutuuttaan, mutta seisoo käyttämättömänä.

Suomalaisten rakentamat talot erottaa kuitenkin yhä suorina seisovista seinistä ja ryhdikkästä katoista. Apteekkarin talon seinässä lukee Apteekki, aivan

suomeksi. Kylien nimetkin on helppo lukea kunhan taitaa kyrilliset aakkoset; Elisenvaara, Kurkijoki, Alho.

Pitäjän keskustasta kauempana, Lapinlahden kylässä, luonto on vehreää, mutta pellot kasvavat hiljalleen umpeen. Heinän ja puiden seasta löytyvät entisten talojen paikat. "Tuossa asuivat Jussilaiset, siellä kävin pyhäkoulu", Vaari kertoo. Kuuntelen innostu-

Johanna Lähteenmäki

KustannusHD:n kirjauutuuksia

Taisteluosasto Ruotsalo

24.6.1941 muodostettiin 1. Divisioonan käskyllä Taisteluosasto Ruotsalo, Loimaan miesten rykmentti. Jo seuraavana aamuna vihollisen pommituslaivue antoi rykmentille ensimmäisen tuiman herätyksen, kun Lahden asemansuutua pommitettiin. Kenelläkään ei jäänyt epäselväksi, että Suomen kimppeun oli jälleen hyökätty ja että oli tosi kysymyksessä. Evi Lauri Ruotsalon komentama rykmentti (JR 35) päätti kantaa vastuunsa. Isänmaa oli jälleen vaarassa.

Taisteluosasto Ruotsalo, joka on Koukkamiehet-sarjan neljäs itsenäinen teos, perustuu tositahtumiin kuten sarjan aiemmatkin kirjat. Kerronta on rykmentin sotilaiden omasta kynäs-

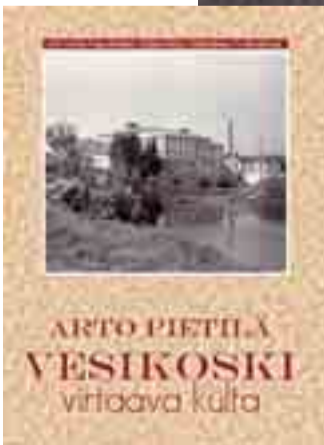
tä. Syksyn 1941 sotatapahtumien kuvaamiselle antaa lisämakua esikuntaupseeri, luutn. Arvo Turusen suorasukainen kerronta yhdessä etulinjan taistelijoiden kanssa.

Tuhannen tarinan talo

Arto Pietilän toimittama Vesikoski, virtaava kulta kertoo entisestä huomattavasta nahkatehtaasta, nykyisestä Vesikoski-talosta, joka seisoo ikivanhan ja kauniin Vesikosken partaalla, kaikille loimaalaisille tutussa paikassa. Koski ja tehdas ovat osa Loimaata, osa Loimaan teollista historiaa, yrittämisen historiaa ja kosken historiaa.

Äskettäin ilmestyneessä kirjassa keskitytään vuosiin 1907-2007. Vesikoski on ollut tunnettu paikannime-

Arto Pietilä
Taisteluosasto
Ruotsalon jul-
kistamistilais-
suudessa. Kirja
on Arto Pietilän kirjoittaman Koukkamiehet-sarjan neljäs itsenäinen teos.

nä vuosisatoja, tehdasmiljöönä 100 vuotta. Vesikoski, virtaava kulta -kirjassa elämää ja työtä tehtaalla muistelevat monipuolisesti ja avoimesti pitkäaikaiset

neena, ikioma historian oppituntini. Pienen metsän siimeksestä löytyy sodan aikainen tykkiasema. Sitä oli poikien kanssa käyty salaa katsomassa sodan aikana.

Välillä heinää on pään yläpuolelle ja vanhaa tietä hädin tuskin erottaa metsästä. Kivijalat seisovat kuitenkin paikallaan, ja mielessäni kuvittelen sotia edeltäneet näkymät. Vanhan kuusaidan takaa, metsän reunasta, löytyy kansakoulun kivijalka. Miten hieno paikka kyläkoululle!

Vielä hetken matkaa ja kauempana metsän reunassa on navetan kivijalka. Tässä se oli, Vaarin koti. Talo tuossa, sauna erikseen, kellarikin on vielä jäljellä, mutta katto on jo vähän romahtanut. Hetken etsinnän jälkeen löytyy myös kaivo, jossa on vielä vettä. Tuonne metsän reunaan tipahti sodan aikana pommii, niin että Vaari tipahti sängystä. Kuoppa on yhä jäljellä metsän reunassa.

Siinä me istumme kallioilla ja maistelemme Maamon mukaan laittamia karjalanpiirakoita ja -paistia. Mahdollomalta tuntuu kuvitella, millaista on ollut lähteä pois, pakata elämänsä tietämättä tulevasta. Ajattelivatko he palaavansa? Aavistivatko he, että tulkaisiin tulitaiiin vain vierailulle, että elämä rakentuisi kokonaan jonkin muualle? Että tässä istuttaisiin 60 vuotta myöhemmin perheen kanssa ja ihasteltaisiin kauniita maisemia? Eivät varmaan, eikä tulevaisuutta kuulukaan tietää. Mutta minulle kävi onnekaasti, minä sain Vaarin ja juuret Karjalasta, toiselle puolelle Suomea.

Järki käteen

sanoi hevospitäjän pappi

Riston hulvattoman hauska uutuus. Näille jutuille on pakko nauraa - ja makeasti.

Arto Pietilä Vesikoski - virtaava kulta

Tarinoita nahkatehtaalta. Erityisen antoisa kirja entisille työntekijöille. Paljon kuvia.

"Kaikessa on väkevästi ja vahvasti eletyn elämän maku."
Loimaan Lehti, Kari Nummilla.

Kirjakaupoista. 25 € • www.kustannushd.fi

Joulutervehdys Kurkijokelaisessa

5 €/kpl

Joulutervehdykset sukulaisille ja ystäville julkaistaan seuraavassa Kurkijokelaisen numerossa 14.12. Tervehdyksen lähettäminen on helppoa. Sen voi lähettää 5 euron setelin kera kirjekuussa. Mukaan tiedot, jotka haluat tervehdykseen.

Esimerkki: **Maija (s. Meikäläinen) ja Kalle Karjalainen, Hiitola Hömmö ja Kurkijoki Lapinlahti – Loimaa**

Tervehdyksen voi myös tuoda toimitukseen. Sen voi myös soittaa, lähettää tekstiviestinä tai sähköpostilla, jolloin tervehdyksen hintaan lisätään laskutuksen postituskuluina yksi euro.

Huom. Toimitus on kiinni loman takia itsenäisyyspäiväviikon eli 1.-9.12.

Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
Puh. (02) 762 2551 tai 050-521 3336
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi

Asianajaja

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN
Varatuomari
Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY
AA, VT Jari Heikman
AA, VT Katri Ranta-Eskola
VT Kaarina Nylamo
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa
Puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

TILAA
Kurkijokelainen
Kurkijokelainen,
Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
puh. (02) 762 2551
tai 050-521 3336
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi

**MUSIIKKIVÄEN
PALVELUPAIKKA**
LOIMAAN
MUSIIKKI
Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoinna: ma-pe 12-18, la 10-14

KukkaBox
Puh. 762 2669
Vastapäätä Loimaan
Aluesairaala

EHT-
liiton
jäsen
Erikoishammasteknikko
MARKO ROSENDAHL
Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa
Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

ERLUND-talo
Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei muoveja eikä epäorgaanisia aineita. Englannin MTV:n valinta Suomen edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.
Asu terveellisesti, hengitä vapaasti unelmiesi talossa, Erlund-talossa!
MELLILÄN HIRSITYÖ
Ysitie 345, 32300 MELLILÄ
Kotimaan myynti:
Juhani Eklund p. 0400-530 979
e-mail: myynti@erlund-house.com